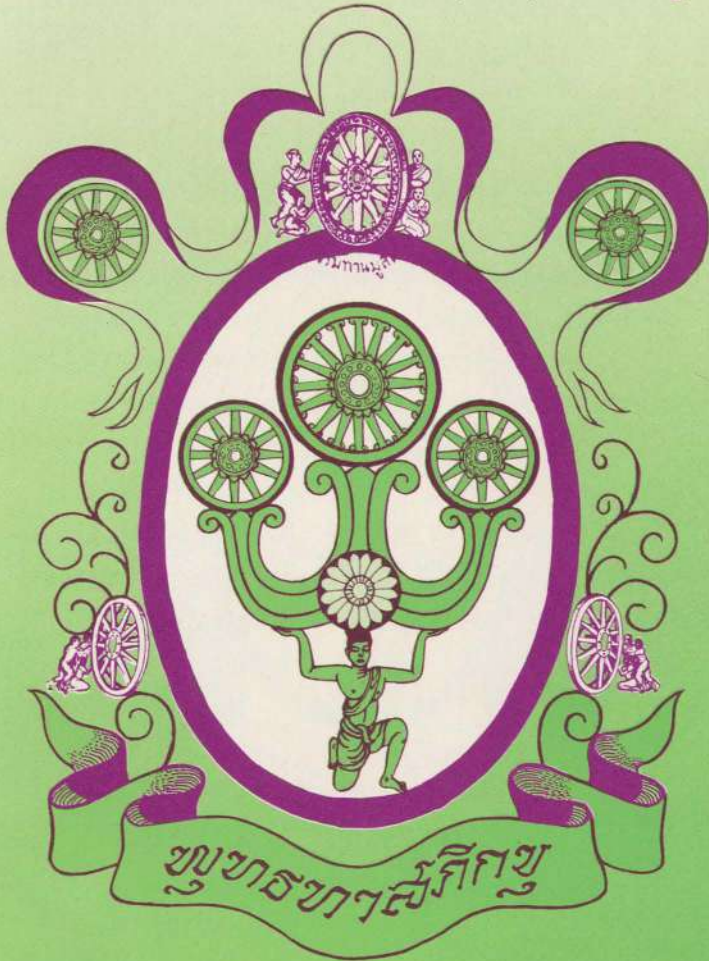

BIA-P.23.1/3-46

สหાયธรรมของอตัมมยตา

และ

อตัมมยตากับปัญหาของมนุษย์ยุคปรมาณู

[ชุดหมอนล้อ อันดับ ๔๖]

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย
แผ่ธรรมะรังษี
มันหมายจะเสริมศาสน์
ปลอดภัยพินาศ, คง
หากแล้งพระธรรมญาณ
จะครองโลกเป็นอากร
จะทักขันทงศ์วัน
ด้วยเหตุอหังการ
บรรษัทพระพทธองค์
ตามแนวพระธรรมนำ
เผยแผ่พระธรรมทาน
แปดหมื่นสี่พันนัย

จะหมั่นท้าวทั้งราชาตรี
ตามพระพทธทรงประสงค์ ฯ
สถาปนโลกให้อยู่
เป็นโลกศุขสถาพร ฯ
อันธพาลกลีบร
ให้เลวลูสู่เดรัจฉาน ฯ
พิฆาตกันบมิประมาณ
เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
จึงประสงค์ประกอบกรรม
ให้โลกผองผ่องพันภัย ฯ
ให้ไพศาลพิชิตชัย
อุทิศท้าวทั้งราชาตรี ฯ

พ.ท.

๒๕๒๓

สหાયธรรมของอดัมมยตา
และ
อดัมมยตากับปัญหาของมนุษย์ยุคปรมาณู
[ชุดหมุล้อ อันดับ ๔๖]

ศรัทธาปริจาค
ของ
ผู้มาเยี่ยมสวนโมกข์แต่ละปี
พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๕,๐๐๐ เล่ม
๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๒

จรรยา ดวงใจ ให้ผ่องแผ้ว
อย่าทิ้งแนว การถือ คือเหตุผล
อย่าถือแต่ ตามตำรา จะพาดน
ให้เวียนวน ติดตั้ง หนึ่งเป็ดดู.

อย่าถือแต่ ครูเก่า เผ่าส่องบาตร
ต้องฉลาด ความหมาย สมัยสุ
อย่ามัวแต่ อ้างย้า ว่าคำครู
แต่ไม่รู้ ความจริง นั้นสิ่งใด.

อย่ามัวแต่ ถือตาม ความนึกเดา
ที่เคยเขลา เก่าแก่ แต่ไหนไหน
ต้องฉลาด ขูดเขลา บัดเป้าไป
ให้ดวงใจ แจ่มตรู เห็นลู่ทาง.

“สิริวิชาส”

คำปรารภ

การวัดค่าไม่เพียงแต่คือชุดของแนวคิดทางวิศวกรรมที่ชี้แจงรายละเอียด
แห่ง ก็โดยของขนาดการวัดที่แน่นอนแห่งที่รวบรวมไว้แห่งวัดตา-
ปราคาของ ส่วนแต่ที่โลกเรา และมีความหมายที่หมายที่ต่าง-
กันอย่างมากมาย.

ดังนั้น เป็น ปัจจัยชี้หน้า ของชีวิต, แต่เขาสนใจ
กันเพียงปัจจัยที่หาเหตุผล ส่วนร่วมอย่าง. ชีวิตที่ขาด
ปัจจัยชี้หน้านั้น เป็น ชีวิตที่ขาดแล้ว และเป็นการสูญสูญ-
เสีย ยิ่งไปกว่าการขาดอย่างร่วมเพียงเฉพาะขาดปัจจัยชี้, อย่าง
ที่จ:เปรียบกับไม้ได้ผล. ความมีชีวิตที่ปรารถนา
จากนั้น เป็น ความหมาย ของแต่ละคน และจะ
ชีวิตที่ขาดแก่กันและกัน และการที่ด้วย ระดับมีค่านับ
เป็นที่สุด.

เป้าหมายของมนุษย์ ที่ถูกตั้งที่สุด คือ การที่จาก
คน มีความสุขและเป็นคนที่พอใจ และมีความเคลื่อนไหว
ชีวิตที่ เป็นประโยชน์ แก่ตนและผู้อื่น อยู่ท่ามกลางชีวิต
ที่ และตลอดเวลา. นั่นหมายความว่า ชีวิต กับ การ-
ศึกษา ชีวิตที่ค: ทำให้บุคคลของเขา มีความเป็น
มนุษย์ อย่างถูกที่สุด และ สมบูรณ์.

จุดชนวนของ การ = ต้องเป็นดี รัก-ซื่อสัตย์-กตัญญู-
กตเวทิต์ ต่อปรตมารดา ถึงขนาดที่แม้ชีวิตก็อดเสียสิ่ง=
นี้ดี; ค: ต้องเคารพ เชื่อฟัง ทรูษาอาจารย์คนแก่คนเฒ่า

สหાયธรรมของอตัมมยตา.

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย,

การบรรยายประจำวันเสาร์ แห่งภาคอาสาฬหบูชา เป็นครั้งที่ ๑๐ ในวันนี้อาทิตย์ยังคงบรรยายในชุด อตัมมยตา ต่อไปตามเดิม, แต่มีหัวข้อเฉพาะการบรรยายครั้งนี้ว่า สหાયธรรมของอตัมมยตา. ท่านทั้งหลายลองฟังดูให้คิดว่า สหાયธรรมของอตัมมยตา ฟังดูให้ตึกก็จะพบได้เองว่า เราจะพูดถึงสิ่งที่ร่วมมือกันกับอตัมมยตา.

สหાયธรรมก็แปลว่า ผู้ปฏิบัติธรรมร่วมกันด้วยกัน, อตัมมยตาก็มีธรรมะที่^{๔๗}เป็นเพื่อนที่^{๔๗}เป็นสหાયช่วยเหลือ^๕เกื้อหนุน, และบุคคลที่บรรลุอตัมมยตาแล้ว ก็เป็นอตัมมโย ก็ยังมีสหાયธรรม มีบุคคลในชื่ออื่นอย่างอื่น เกี่ยวข้องกันอยู่สัมพันธ์กันอยู่ ไซ้แทนกันได้, เหล่านี้ก็เรียกว่าสหાયธรรม

ทั้งที่เป็นส่วนธรรมชาติ และที่เป็นส่วนบุคคล. ขอให้ท่าน
 ทั้งหลายตั้งใจฟังให้ดี ก็จะพบว่า สิ่งประกอบเกื้อหนุนกัน
 อยู่กับอคติมมยตานั้นมีอะไรบ้าง ทั้งหมดนี้เรียกว่าสหาย-
 ธรรมของอคติมมยตา. เราจะ ดูกันตรงๆ ก็ได้, ดูกันโดย
 อ้อมก็ได้, ในที่สุดก็จะเข้าใจทั่วถึงและกว้างขวาง ว่าทั้งหมด
 นั้นคืออะไร.

ขอให้เป็นที่เข้าใจไว้เสียเลยว่า ธรรมทั้งหลายทั้งหมด
 เกี่ยวข้องกันทั้งนั้นแหละ, ธรรมะทั้ง ๘๔,๐๐๐ ธรรมชั้น
 นั้น ไม่มีอะไรอยู่โดดเดี่ยว, ล้วนแต่เกี่ยวข้องกันไม่ทางใดก็
 ทางหนึ่ง ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ไม่มากก็น้อย, ในฐานะที่
 ว่ามันเป็นปัจจัยก็มี, เกิดร่วมกันก็มี, ประคับประคองกัน
 ก็มี ไม่มีธรรมะใดที่ว่าจะแยกตัวออกไปได้โดดเดี่ยว โดย
 ไม่มีอะไรสัมพันธ์กับธรรมะชื่ออื่น; แม้แต่แรกกับสวรรค์
 มันก็เนื่องกัน แม้ว่ามันจะตรงกันข้าม มันก็เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน
 กัน ในฐานะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน, มันก็มีการเนื่องกัน,
 เราจะดูกันอย่างนี้.

ที่นี้ก็มาดูกันถึง สหายธรรม หรือธรรมสหายโดย
 ตรงของอคติมมยตาๆ ข้อนี้จะเรียกว่าเป็นที่น่าหัวหรือน่าขบขัน

ก็ได้ คือเพณฺฑู, โดยเพณฺฑูมัน มีคำว่าตา ตา ตา นี้ลงท้ายด้วยกันทั้งนั้นแหละ จึงขอเลือกเอามาสัก ๔ ตา เหมือนกับว่าเป็นแก้วตา ๔ ดวง, แก้วตา ๔ ดวง ล้วนแต่ทำงานเนื่องกัน. บางคนก็เคยไต่ยินมาบ้างแล้ว, บางคนก็ไม่เคยไต่ยิน, แต่ก็ต้องเอามาพูดคราวเดียวกันครบหมดทั้ง ๔ อย่างเสียอีก สักทีหนึ่ง. ฟังดูให้ดี มันตา ๆ ทา ๆ ไปเสียเรื่อย.

อนิจจตา—ความเป็นของไม่เที่ยง, ทุกขตา—ความเป็นของมีทุกข์ มีทุกข์; อนัตตตา—ความเป็นของไม่ใช่ตน, ธัมมัญญิตตตา—ความตั้งอยู่ตามกฎธรรมชาติตามธรรมดา, ธัมมนิยามตา—เป็นของมีกฎธรรมชาติบังคับอยู่ อิทัปปัจจยตา—มีกฎเกณฑ์แห่งการเป็นไปตามปัจจัยนั้น ๆ, สุญญตา—ว่างจากความหมายแห่งตัวตน, ตถาตา—มีความเป็นเช่นนั้นเอง เป็นอย่างอื่นไม่ได้, แล้วก็อตัมมยตา—ความที่อะไร ๆ ปรุปรุ่งจัดไม่ได้ในธรรมทั้งปวง. นี้เรียกว่า ๔ ทา ๔ ตา : อนิจจตา ทุกขตา อนัตตตา ธัมมัญญิตตตา ธัมมนิยามตา อิทัปปัจจยตา สุญญตา ตถาตา อตัมมยตา, อตัมมยตาเป็นประธานอยู่ครั้งสุดท้ายรั้งท้าย นอกนั้นก็มาก่อน มาพร้อมมาข้างก็แล้วแต่เรื่อง คอยฟังดูก็แล้วกัน.

อตัมมยตา และอนิสังสั.

เรารู้จักตัวอตัมมยตาให้ทั่วถึง ครบถ้วน ชัดเจนกันเสียก่อน ว่า อตัมมยตานั้นคืออะไร; ถ้าจะเอากันตามทวัชบาลีแท้ ๆ มันก็แปลว่า ไม่สำเร็จมาจากสิ่งนั้น ๆ, ไม่สำเร็จมาจากสิ่งนั้น ไม่เกิดมาจากสิ่งนั้น ไม่ออกมาจากสิ่งนั้น นี่ทวัชหนังสือก็แปลเท่านั้น มีเท่านั้น. แต่ใจความมันก็มีมากกว่านั้น ก็คือว่า สิ่งนั้นนั่นะคืออะไร, สิ่งนั้นมันคืออะไร, ที่จะไม่สำเร็จมาจากสิ่งนั้น, แปลว่า ไม่ถูกปรุงแต่งขึ้นมาจากด้วยสิ่งนั้น ไม่ว่าในกรณีใดๆ. ตามธรรมชาติที่ไม่มีคุณธรรมอันนี้ มันจะถูกปรุงแต่งด้วยสิ่งนั้นบ้าง ด้วยสิ่งโน้นบ้าง สารพัดอย่าง แล้วแต่อย่างใดจะมีเข้ามา แล้วก็ปรุงแต่งให้เป็นอย่างโน้น ให้เป็นอย่างโน้น ให้เป็นอย่างโน้นอีก ตามแต่ว่าเหตุปัจจัยนั้นมันเป็นอย่างไร. ทั้งนั้นจึงพูดเป็นภาษาไทยธรรมคากว่า ความที่ไม่มีปัจจัยอะไรๆ มาปรุงแต่งจิตให้เป็นอะไรๆ ได้ ในทุกๆ กรณี, ไม่ว่าในกรณีใด ไม่ว่าในกรณีของรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ก็ปรุงแต่งจิตไม่ได้, ปรุงแต่งจิตให้เป็นกาม ให้เป็นรูป ให้เป็นอรูป โดย

หลักใหญ่ ๆ นี้ไม่ได้, หรือจะว่าปรุงแต่งจิตให้รู้สึกรัก รู้สึกเกลียด รู้สึกโกรธ รู้สึกกลัว รู้สึกตื่นเต้น อัจฉาวิชาอาลัย อารมณ์ต่าง ๆ นานาเหล่านี้ก็ไม่ได้, หรือจะปรุงแต่งให้เกิดคตินหาใดคตินหาหนึ่งก็ไม่ได้, จะปรุงให้เกิดในภพใดภพหนึ่งก็ไม่ได้, ปรุงแต่งให้เป็นอย่างไรก็ไม่ได้ทั้งนั้น และไม่ว่าในกรณีใด ๆ

อะไรเป็นทุน เป็นเดิมพันเป็นปัจจัยมีอยู่ในใจ, สิ่งนั้นแหละคอยแต่จะปรุงแต่ง ที่มีประจำอยู่ในสันดาน ก็เช่น อวิชชา ตัณหา มานะ ทิฏฐิ เหล่านี้มัน มีอยู่ในสันดาน พอได้โอกาส มีรูป เสียง กลิ่น รส โสภณรูปพะเข้ามาจากข้างนอก มัน ก็ปรุงแต่งให้เกิดความรู้สึกคิดนึก ใดๆอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุให้ทำกรรมต่อไป ใดๆอย่างหนึ่งต่อไป อีก ยืดยาวต่อไป ๆ กันไป.

ถ้ามันมีการปรุงแต่งแล้ว มันย่อมจะเกิดของใหม่เสมอ ไม่เช่นนั้นจะไม่เรียกว่าปรุงแต่งดอก, ถ้ามันมีการปรุงแต่งที่ไหน มันก็จะมีของใหม่เกิดขึ้นที่นั่น, ขอให้เข้าใจไว้ให้ดี; เหมือนกับเราเอาอะไรมารวมกันเข้า แล้วทำให้

เกิดสิ่งใหม่ขึ้น กิริยาอันนี้เรียกว่าปรุ้งแต่ง. จะทำขนม
 กินสักอย่างก็เอาของหลาย ๆ อย่างมารวมกันแล้วก็ปรุ้งแต่งจะ
 ทำน้ำแกงสักหม้อ ก็ต้องเอาของหลาย ๆ อย่างมาใส่รวม ๆ กัน
 เข้า, แล้วก็ปรุ้งเข้าด้วยกันคือปรุ้งแต่ง, จะทำขนมสักอย่าง
 ก็เอาอะไรหลาย ๆ อย่างมาปรุ้งกันเข้าแล้วเป็นขนม, กิริยาที่
 ของหลายอย่างมาทำให้รวมกันเป็นของใหม่ขึ้นมา^{นี้} เรียกว่า
 ปรุ้งแต่ง. ^๕จะนั้น จิตนั้นมันถูกปรุ้งแต่งให้เป็นอย่างนั้น
 เป็นอย่าง^{นี้} เป็นอย่าง^{นั้น} อยู่เสมอ, ถ้าหากว่ามันไม่มี
 อดัมมยตา.

ถ้าจิตนั้นมันมีอดัมมยตา ก็ไม่มีอะไรจะมาปรุ้ง
 แต่งมันให้เป็นอย่าง^{นี้}อย่าง^{นี้}ได้, มันก็คงที่ ก็เป็น
 อิสระสงบเย็น ไม่เป็นอะไร ไม่เกิดใหม่ ไม่เปลี่ยนแปลงหรือ
 ไม่อะไรทุกอย่าง. ^๕นี่เป็นจิตที่หลุดพ้น เป็นจิตที่ลุถึง
 โลกุตตระ อยู่เหนือโลก เหนือสิ่งที่ปรุ้งแต่ง, ในโลกนี้เต็ม
 ไปด้วยสิ่งที่ปรุ้งแต่ง เคี้ยว^๕มันก็อยู่เหนือโลก ไม่มีอะไรที่จะ
 ไปปรุ้งแต่งมันได้. ^๕นั่นแหละคือจิตที่เป็นอิสระหรือเป็น
 หลุดพ้น.

ขอให้สังเกตดูว่าในโลกนี้มีสิ่งทีปรุงให้จิตรู้สึก
 อย่างนั้นอย่างนั้นเสมอ, ที่รู้จักกันดีกล่าวไว้เป็นหลักเป็นฐานเป็น
 แบบฉบับ ก็คือว่า มันมีรูปที่มาจากตา, มีเสียง ที่มาจากหู,
 กลิ่นที่มาจากจมูก, รสที่มาจากลิ้น, โสภณรูปพะที่มาจาก
 ผิวกาย, ธรรมารมณ์ที่จะเกิดขึ้นในใจ ทางมโนทวาร, นี้
 กล่าวอย่างหยาบ ๆ. แต่ทีนี้ใน ๖ อย่างนี้มันมีรายละเอียดมาก
 มาย ๆ ของทีเลวทีสุดกระทั่งดีทีสุด กระทั่งเหนือดีทีสุดเหนือ
 ดีพื้นดีมันก็ยังเป็นที่ตั้งแห่งการปรุงแต่ง ถ้าว่าเราไม่รู้, แม้แต่
 พระนิพพาน ทีอยู่เหนือสูงสุดสิ่งใด ๆ เมื่อได้ยินเรื่องนิพพาน
 ได้ฟังเรื่องนิพพาน ก็เกิดการปรุงแต่งขึ้นในใจ ก็อยากจะ
 ไปสู่นิพพานนั้น ตามความเข้าใจของคน ๆ ว่า นิพพานนั้น
 เป็นอย่างไร. บางคนก็เข้าใจว่าเป็นบ้านเป็นเมืองไปอยู่เป็น
 สุขสนุกสบายโรฐานเหลือทีจะกล่าว, นิพพานอย่างนี้ก็มี
 คนเข้าใจ.

คราวหนึ่งได้ถามคน ๆ หนึ่ง ว่าอยากไปนิพพานไหม ?
 เขาก็บอกว่าอยากไปอย่างยิ่ง, อยากไปอย่างยิ่ง ช่วยที แล้วก็
 เลยบอกว่า ทีนิพพานนั้นไม่มีร่างนะ. เขาสิ้นหัว ไม่เอา ๆ,
 ไม่ไป ขอเลิก ไม่ไป, ขอถอน ไม่ต้องการไป, เพราะว่าผู้หญิง

คน^{นี้}เขาชอบร่ำวงเป็นอย่างยิ่ง เขาว่าไปเมืองนิพพานจะได้
ร่ำวงกันให้วิเศษสูงสุด, แต่พอบอกว่าไม่มีร่ำวงในนิพพาน
ก็ถอดถอนตัว ไม่ต้องไป.

นี่ คุณเดอะว่าแม้แต่ นิพพานเป็นของสูงสุด ขนาดนี้
ยังมาปรุงแต่งจิตที่โง่ให้เคลิบเคลิ้มไปด้วย, ของที่ไม่ถึง
นี้^{นี้}รื่องๆลงมา ก็เป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นถือมั่นแล้วก็ปรุง
แต่ง, กระทั่งแม้แต่ขี้ฝุ่นสักเม็ดหนึ่ง มันก็ทำให้คนรำคาญ
โกรธเคืองเป็นบ้าเป็นหลังก็ได้ ถ้าขี้ฝุ่นมันเข้าตา, โกรธขึ้น
มามันก็เป็นยักษ์เป็นมารขึ้นมา เพราะขี้ฝุ่นมันเข้าตา, ไม่ว่า
อะไรมันปรุงแต่งให้เกิดของใหม่ เกิดความคิดใหม่, เกิด
อารมณ์ใหม่ได้ทั้งนั้น, นับตั้งแต่ขี้ฝุ่นเม็ดหนึ่งขึ้นไปถึงพระ-
นิพพาน ก็พื่อน้อย่าง หมิ่นน้อย่าง แสนอย่างระหว่างนั้น แต่
ละอย่างๆ ล้วนแต่ปรุงแต่งได้ทั้งนั้น.

เดี๋ยวนี้ ไม่มีอะไรมาปรุงแต่งจิตได้ เพราะ จิตมีอัตม-
มยตา *กูไม่เอากับมึง, กูไม่ยอมให้มึงปรุงแต่ง* ไม่ยอมให้ปรุง
แต่ง ก็ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามการปรุงแต่ง, นี่ตัวอัตมมยตา
มันอยู่ที่นี้ อยากจะใช้คำว่ามึงอย่ามาปรุงแต่งกูเลย, พอกัน
ที่ๆอย่ามายุ่งกับกูเลย หรือว่ากูไม่เอากับมึงแล้ว ไม่ต้อง

มายุ่งกันแล้ว, อย่างนี้ก็ได้, ความหมายทั้งหมดคนนั้นมัน
เป็นอหัมมยตา เลยไม่มีอะไรมารบกวนให้วุ่นวาย ให้รำคาญ
ไม่ให้จิตใจไม่ให้เสียใจ, ไม่ให้หัวเราะไม่ให้ร้องไห้ ไม่ให้เป็น
สุขไม่ให้เป็นทุกข์ ไม่ให้เป็นอะไรหมดแหละ แต่ปกติอิสระ
เยือกเย็น สงบอยู่อย่างเดียว, สงบอยู่อย่างเดียว เพราะไม่ถูก
ปรุงแต่งให้คันรณ, นี้ใจความมันมีมากอย่างนี้. ใครจะสรุป
เอาความสั้น ๆ ว่าอย่างไรก็ตามใจซี, ตัวหนังสือก็มีแต่เพียงว่า
ไม่สำเร็จมาจากสิ่งนั้น คือไม่ถูกปรุงขึ้นมาจากสิ่งนั้น
เรียกว่าอหัมมยตา, ขอให้รู้จักมันให้ดีที่สุด.

รู้จักให้ดีที่สุดหมายความว่ารู้จักทั้งหมดทุกสิ่ง
ทุกอย่าง ว่าเราว่ามันถูกปรุงแต่งอยู่ด้วยสิ่งเหล่านั้นตลอดเวลา,
เวลา, เมื่อเราไม่มีอหัมมยตามันก็ปรุงได้ มันก็ปรุงได้ : เดียว
พอใจเดียวไม่พอใจ, เดียวพอใจเดียวไม่พอใจ ต่างๆ นานาหลายๆ
รูปแบบ, นั่งอยู่ตรงนั้นลมพัดมาเย็นสบาย ก็พอใจๆ ปรุงแต่ง
เดี่ยวว่าฝนตกลงมาไม่พอใจก็ซัดใจ แม้แต่ได้ยินเสียงแมลงร้อง
นี้ บางทีก็พอใจไม่พอใจ, ได้ยินนกร้องก็พอใจไม่พอใจ,
เดี่ยวมดกัดเดี่ยวมดกวนนี้ ก็พอใจบ้างไม่พอใจบ้าง. ที่บ้าน
ที่เรือน ที่วัดที่ไหนก็ตามเกิด มันมีแต่อะไรที่มากกระทบ

แล้ว ทำให้เกิดความรู้สึก อย่างใต้อย่างหนึ่งอันใหม่ขึ้นมา,
แล้ว สักครู่มันก็ดับไป, หมกเหมกหมกบ้งจัยมันก็ดับไป.
เดียวกับสิ่งอื่นมาอีก หรือมิฉะนั้นมันก็ส่งทะยอยต่อ ๆ ต่อ ๆ
กันไป, เป็นการปรุ่่งแต่งต่อ ๆ กันไปก็มี ไม่รู้จักสิ้นสุด
เป็นเรื่องเป็นราว, นี่แหละ เพราะความที่ไม่มีอัตมมยตา
อย่างเพียงพอ มันจึงถูกปรุ่่ง ๆ อยู่เสมอไป.

ถ้าให้เกิดความรู้สึก ที่พอใจก็ยินดีหลงไหล พอใจ,
ถ้าให้เกิดความรู้สึก ที่ไม่พอใจก็โกรธแค้นขัดเคือง เรียก
สั้น ๆ ว่า ยินดียินร้าย, ภาษาบาลีแท้ ๆ เรียกว่า อภิชณาและ
โทมนัส, อภิชณาก็พอใจหลงไหลรักใคร่, โทมนัสก็ขัดใจ ไม่
ยินดี ไม่อยากจะได้ นั่นคือ ยินร้าย, เรียกว่า อภิชณาและโทมนัส.
ถ้าเอา ๒ ตัวนี้ออกเสียได้ก็ค้นก็สบาย ภาษาเลขก็ว่าบวกและลบ :
เป็นบวกก็ชอบใจ, เป็นลบก็ไม่ชอบใจ, ภาษาวิทยาศาสตร์ก็
เป็น positive เป็น negative : เป็นไปในแง่ดีน่ารักน่าพอใจ
ก็เรียกว่า positive, เป็นไปในแง่ร้ายไม่น่ารักไม่พอใจก็เรียกว่า
negative, หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าดีว่าชั่ว, ว่าบาปว่าบุญนี้มัน
ก็มีความหมายที่ปรุ่่งแต่งอย่างใต้อย่างหนึ่งทั้งนั้น. บาบก็
ปรุ่่งให้อย่างบาป วุ่นวายไปอย่างบาป, บุญก็ทำให้วุ่นวาย

ดินรนไปอย่างบุญ ไม่ได้ส่งบดอก ศึกบ้างตี เมาก็ หลงตี
 ชั่วก็ทนทุกข์ทรมานไป ไม่ใช่ความสงบสุข สิ่งที่ดีกว่าจนไม่
 เรียกว่าดี เหนือดีขึ้นไปอีก ก็คือความไม่ถูกปรุงแต่งให้
 เป็นอะไร, ไม่ถูกปรุงแต่งให้เป็นดีเป็นชั่ว เป็นบุญเป็นบาป.

เห็นไหม? เรื่องของ อตัมมยตาก็คว่า มัน มีแล้วมัน
 คุ่มครองไม่ให้ถูกปรุงแต่ง, อะไรๆ จะเข้ามาปรุงแต่ง มันก็
 ปรุงแต่งไม่ได้ เพราะอตัมมยตากุ่มครองเอาไว้ ภูไม่เอากับมึง.
 เรื่องปรุงแต่งทั้งหลายถึงมันจะเข้ามา ผลักออกไป คือไม่รับ
 ไม่รับเอา ไม่ยอมให้ปรุงแต่ง, ใครจะมามีย่อยสรรเสริญยิน
 ยออย่างนั้นอย่างนั้นไม่ทั้งนั้น ใครจะตำว่านินทาว่าอะไรก็ไม่
 ไม่ต้องๆ, ไม่มีอะไรไม่มีความหมายอะไร, นี้ เรียกว่า ไม่
 ถูกปรุงแต่งอย่างยิ่งก็สบายดี.

เดี๋ยวนี้ อะไรๆ มันก็มักจะปรุงแต่งได้ไปเสียทั้ง
 นั้น แม้แต่จะปรุงแต่งให้เกิดลมมันก็เกิดยศ แล้วมันก็เดือด
 ร้อนเอง ไม่ใช่ใครเดือดร้อน, มีสิ่งมาปรุงแต่งให้โกรธ มัน
 ก็โกรธเอง แล้วก็เดือดร้อนเอง ไม่ใช่ใครเขาเดือดร้อน,
 มีสิ่งมาปรุงแต่งให้หลงก็หลงไป จะทำการทำงานสักหน่อยก็

ไปหลงกับอบายมุข กามารมณเระไรหลงไปเสียเลย ทำอะไรก็
ไม่ได้นี่, เพราะมันถูกปรุ้งแต่งอย่างนี้ จึงก้าวหน้าเจริญแม้
ในทางโลกนี้ก็ไม่ได้ เพราะมันมีสิ่งมายั่วมาปรุ้งให้เหวี่ยงออก
ทางให้เผลอเผลอออกไปนอทางมันก็ไม่ได้. ถ้าเราบังคับไว้
ในความถูกต้องได้ ให้ปรุ้งแต่งไม่ได้ ให้มันถูกต้องอยู่เสมอ
ให้มันปกติอยู่เสมอ ก็สบายดีเจริญดีเป็นสุขด้วย.

เอาละ นี่ ประโยชน์อันสูงส่งของอตัมมยตา ว่าจำ
เป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี; แม้แต่ว่ายุงจะมาตอมข้างหูก็ไม่
รำคาญตอก, มดจะมากัดสักตัวหนึ่งก็ไม่รำคาญตอก, มัน
ไม่มีอะไรที่จะต้องไปวุ่นวายกับมัน ถ้ามีอตัมมยตามันเฉยได้
มันปกติได้ สบายใหม่ไปลองคิดดู.

สหายของอตัมมยตา.

ที่นี้ก็จะพูดถึงเพื่อนเกลอของอตัมมยตา เพื่อนเกลอ
ที่ ๑ ก็ระย กอนิจจตา *ความเป็นของไม่เที่ยง* มันมีเหตุ
ปัจจัยปรุ้งแต่งอยู่ทั้งนั้น นอกจากพระนิพพานหรืออสังขตะ
มันก็ไม่เที่ยงอยู่ตลอดเวลา, แต่เข้าใจว่าน่ารักน่าพอใจไปหลง

ว่าเที่ยง ก็หลงไหลในของที่ไม่เที่ยง. เมื่อของที่ไม่เที่ยงมันไม่พังเสียง มันก็ทำความเจ็บปวดให้แก่คนนั้น มันก็เป็นทุกข์, ถ้าเห็นความไม่เที่ยงมันก็ไม่หลงไหลในสิ่งที่ไม่เที่ยง มันก็ไม่เกิดเรื่องเหล่านี้.

ที่ ๒ ทุกขตา มันมาจากความที่มันไม่เที่ยง มันไม่ได้อย่างใจเรา, บังคับมันไม่ได้ มันก็เป็นทุกข์ ต้องอยู่กับสิ่งที่ไม่เที่ยง นั่นแหละคือทัวความทุกข์, เราดอยออกไปไม่ได้เพราะเรายึดมันถือมันมัน. เราอยู่กับสิ่งที่ไม่เที่ยง มันก็ต้องเป็นทุกข์, อยู่ด้วยกันอย่างลำบากที่สุดแหละกับสิ่งที่ไม่เที่ยง มันก็ต้องเป็นทุกข์, ยิ่งรักมากมันก็ยิ่งเป็นทุกข์มาก ยิ่งยึดมันถือมันมากก็ยิ่งเป็นทุกข์มาก, ถ้าเห็นว่าสิ่งที่ไม่เที่ยงมันเป็นทุกข์ ก็ไม่ไปยุ่งกับสิ่งที่เป็นทุกข์ ไม่ต้องเอามาเป็นทุกข์, ก็เห็นว่าเป็นทุกข์ มันก็เลยไม่ต้องเอามาประกอบกันเข้ากับเราให้มันเป็นทุกข์, ไม่เอามาประกอบกันเข้ากับจิต. แต่เรามักจะพูดกันว่าเราๆ พูดว่าเราๆ ก็ขอให้รู้เถอะว่าพูดหมายถึงจิต, ไม่เอามาประกอบกันเข้ากับเรา ก็คือว่าไม่เอามาประกอบกันเข้ากับจิต และจิตก็ไม่เป็นทุกข์, แล้ว

เราพูดว่าเราไม่เป็นทุกข์ ภาษาคนโง่พูดก็พูดว่าเรา ภาษาคน
ไม่โง่พูดก็พูดว่าจิต มันก็สิ่งเดียวกันในภาษาพูด.

ที่ ๓ อนัตตตา ความที่มันไม่มีตัวตน ไม่เป็นตัวตน
ไม่ใช่ตัวตน นี้ก็พูดกันมามากแล้ว ถ้าว่ามีอัตตาอย่างโง่
อย่างหลง อย่างนี้ก็เรียกว่ามีอัตตา, ถ้าว่าไม่มีอะไรเสีย
เลย ก็เรียกว่านิรัตตา, นี่มันผิดทั้ง ๒ อย่างแหละ. พูดว่า
อัตตาๆ มันก็ผิด เพราะมันไม่ใช่อัตตา. พูดว่า นิรัตตา
ไม่มีอะไรเสียเลย มันก็ไม่ถูก เพราะมันมีสิ่งที่เราเรียกว่า
อัตตา, เรารู้สึกอยู่ว่าอัตตา พูดว่าอัตตา. ที่ถูกเราต้อง
อยู่ตรงกลาง ตรงกลาง ว่ามีอัตตาซึ่งมิใช่อัตตา. มีสิ่งที่
ปากเราพูดหรือใจเราคิดว่าเป็นอัตตา แต่มันมิใช่อัตตา,
นั่นเรียกว่าอนัตตา, อนัตตา—ไม่มีสิ่งที่เป็นอัตตา มันไม่ใช่
อัตตา, มันจึงไม่มีสิ่งซึ่งเป็นอัตตา ไม่มีอัตตาก็พูดได้, เพราะ
ไม่มีสิ่งที่เป็นอัตตา. แต่ถ้าพูดว่าไม่ใช่อัตตานั้นมันถูกกว่า มัน
ฟังง่ายกว่า, มันไม่ใช่อัตตา มันมีเยอะเยอะไปเลย แวกล้อม
อยู่ทั้งข้างนอกข้างใน แต่มันมิใช่อัตตา, มิใช่อัตตานั้นเรา
เรียกว่าอนัตตา. ถ้าเห็นอนัตตาก็สบาย, ไม่ไปหลงรักอะไร
ไม่ไปยึดมั่นอะไร มันก็ไม่มีอะไรปรุงแต่งได้. การที่มัน จะ

ปรุ่่งแ่่งเรำได้ ก็เพราะเรำไปหลงรักไปยึดมั่นด้วย
อุปำทำน, เข้าใจผิดเป็นอนัตตā ก็ย่ำกจะไ้ขึ้นมำเป็นของ
ทน, นั้นแหละควำมโง่ โภกāsแห่งควำมโง่ที่ไ้ทำให้ถูกปรุ่่งแ่่ง,
ขอไ้ห้ระวังไ้ที.

ที่ ๔ ธัมมัญญูตตā เห็นสิ่งท้งหลำยท้งปวงตั้งอยู่
ตāmกฎของธรรมชำติ, แ่่งเป็นธรรมตā, เป็นธรรมตā ตām
ธรรมชำติ ตāmธรรมตā มั่นตั้งอยู่ตāmธรรมชำติโดยกฎของ
ธรรมชำติ, นี้เรียกว่ำเป็นธรรมตā. เรำจะไปบิคผันให้มันเป็น
อย่ำงอื่นไ้ไ้ค้คอกมันเป็นไปตāmกฎของธรรมชำติ จนเป็น
ธรรมตāของมันอย่ำงนั้นเอง, อย่ำงนี้เรียกว่ำธัมมัญญูตตā.

เนื่องไปถึงอันที่ ๕ ว่ำธัมมณิยำนตā ควำมที่มัน
มีกฎธรรมชำติบังคับอยู่, มีกฎของธรรมชำติบังคับอยู่ เช่น
มันต้องเกิด ต้องแ่่ง ต้องเจ็บ ต้องท่ำย, มันต้องไม่เที่ยง มัน
ต้องเป็นทุกข์เป็นอนัตตā, เหล่านี้เรียกว่ำกฎของธรรมชำติ
บังคับอยู่. ควำมที่มีกฎของธรรมชำติบังคับอยู่นี้ เรำเรียกว่ำ
ธัมมณิยำนตā ธัมมณิยำนตā มีกฎของธรรมชำติบังคับอยู่.

ที่นี้ ก็มาถึงอันที่ ๖ เรียกว่าอิทัปปัจจยตา ความ
 มีสิ่ง ๆ เป็นปัจจัย สิ่ง ๆ จึงเกิดขึ้น, นี่ก็คือการที่ต้องเป็นไป
 ตามปัจจัยที่เข้ามาปรุงแต่ง. สิ่งใดมีปัจจัยสิ่งนั้นต้องเป็นไป
 ตามปัจจัยที่ปรุงแต่ง เป็นอย่างอื่นไม่ได้, นอกจากเป็นไป
 ตามปัจจัยที่ปรุงแต่ง มีปัจจัยอย่างใด, ผลจะเกิดขึ้นโดยสมควร
 แก่ปัจจัยนั้น ๆ มีปัจจัยแห่งความเกิดก็เกิด มีปัจจัยแห่ง
 ความแก่ก็แก่, มีปัจจัยแห่งความเจ็บก็เจ็บ, มีปัจจัยแห่งความ
 ตายก็ตาย, มีปัจจัยแห่งการได้ก็ได้, มีปัจจัยแห่งการเสียก็เสีย
 นี้ไปตามเหตุตามปัจจัยนี้ ทุกอย่างจะเป็นไปตามปัจจัย
 เพราะฉะนั้นอย่าได้เป็นทุกข์เป็นร้อนอะไรให้มากนัก,
 จะแก้ไขก็แก้ไขไป โดยที่ไม่ต้องเป็นทุกข์, เห็นความเกิด
 ความแก่ ความเจ็บ ความตายเป็นไปตามปัจจัย. ถ้าไม่อยาก
 ให้เป็นทุกข์มากก็แก้ไขไปตามเรื่อง, อย่าไปเห็นว่าเป็นของ
 แปลกประหลาด หรือแก้ไขไม่ได้ ไปกลัวเสียจนไม่รู้จะทำ
 อะไร อย่างนี้ใช้ไม่ได้.

ที่นี้ ต่อไปอันที่ ๗ ก็เรียกว่าสุญญตา สุญญตา
 ว่างจากตัวตน, ไม่ใช่ว่างไม่มีอะไรเลย. เขาเอาไปพูดผิด ๆ
 เขาเอาไปล้อกันเล่น ว่างไม่ได้. ที่จริงมันว่างได้ ทุกอย่างมันมี

เยอะเยาะ แต่มันไม่ใช่ตัวตน ทั้งโลก, ทั้งโลกนี้ไม่มี
 ตัวตนหรือของตน, มันว่างจากตัวตนหรือของตน. จิตนี้
 มันก็ว่างได้ ถ้ามันไม่มีความรู้สึกว่าตัวตนหรือของตน,
 เมื่อใดจิตมีความรู้สึกว่าตัวตนว่าของตน จิตนี้ก็ไม่ว่าง
 เพราะมันเต็มอยู่ด้วยก้อน ๆ เป็นตัวเป็นตนเป็นก้อน เป็นตัว
 นั้น มันไม่ว่าง. ถ้าอันนั้นไม่มีมันก็ว่าง จิตรู้สึกคิดนึกอย่าง
 อื่นก็ได้ แต่อย่ามีตัวตน, ถ้ามีตัวตนมันไม่ว่าง. ถ้ามีตัวตน
 แล้วมันก็ไม่ว่าง, ถ้าไม่มีตัวตนแล้วมันก็ว่าง.

คำว่าจิตว่าง จิตว่างนี้ จิตปราศจากความรู้สึกที่
 อึดอัด อยู่ด้วยความรู้สึกที่ว่าตัวกูว่ของกู, ถ้าในจิตมีความ
 รู้สึกว่าตัวกูว่ของกู ก็เป็นจิตที่ไม่ว่าง, มันเต็มไปด้วยความ
 มีด ความเดือดพล่าน ความโง่ ความหลง ความรัก ความ
 โกรธ ความอะไรก็ตาม เป็นตัวกู—ของกู. พอไม่มีความ
 รู้สึกประเภทนี้ก็เรียกว่าจิตมันว่าง ก็มันว่างจากตัวกู,
 ไม่ใช่ว่าจะว่างจากความคิดโดยประการทั้งปวง, ความคิด
 ความนึกก็มีได้, ขอแต่อย่าเป็นความคิดชนิดตัวกู—ของกู
 อย่างนี้เรียกว่าจิตว่าง. จิตมันต้องมีความรู้สึกคิดนึกรู้สึก
 มันอยู่หนึ่งไม่ได้อีก แต่ถ้าพอเมื่อใดมันมีความคิดเป็นตัวกู—ของกู

เมื่อนั้นเรียกว่าไม่ว่างแล้ว วุ่นที่สุดแล้ว ถ้าเป็นความคิดอย่างอื่นก็ไม่วุ่นคอก ก็ไม่วุ่นคอก ก็ยังว่างอยู่.

สัญญาตา—ความว่างจากตัวตนในสิ่งทั้งปวง มองให้เห็นเกิด ก็จะไม่ยึดมั่นถือมั่นสิ่งเหล่านั้นโดยความเป็นตัวตน ก็ไม่เกิดปัญหา คือว่ามันไม่รักอะไร ไม่เกลียดอะไร ไม่โกรธอะไร ไม่กลัวอะไร ไม่ตื่นเต้นในอะไร ไม่อิจฉาริษยาอะไร ไม่อาลัยอาวรณ์อะไรนั้นแหละผลของความที่มันว่างจากตัวตน.

ที่นี้ก็มาถึง ที่ ๘. ตถาตา ตถาทามัน เป็นเช่นนั้นเอง, มันเป็นเช่นนั้นเอง มีเหตุปัจจัยก็ต้องเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย, ถ้าไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย ก็ไม่ต้องเป็นไปตามอะไร. สิ่งที่เป็นสังขตธรรม ก็เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย, สิ่งที่เป็นอสังขตธรรม ก็ไม่ต้องเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย, มันเป็นเช่นนั้นเอง, มันเป็นเช่นนั้นเอง : กิริยาที่มันปรุงแต่งกัน มันก็เป็นเช่นนั้นเอง : อวิชชาให้เกิดสังขาร, สังขารให้เกิดวิญญาณ, วิญญาณให้เกิดนามรูป, นามรูปให้เกิดอายตนะ, อายตนะให้เกิดผัสสะ, ผัสสะให้เกิดเวทนา, เกิดกัณหาคูปาทาน, มันเป็นเช่นนั้นเอง, มันเป็นเช่นนั้นเอง. ถ้าเราไม่อยากจะเป็นอย่างทุกข ก็อย่าเข้าไปในตัวเช่นนั้นเองที่เป็น

ทุกข์, ไปในตัวเช่นนั้นเองที่ไม่เป็นทุกข์ มันมีอยู่เช่นนั้น
เองมันมีทั้ง ๒ ฝ่าย; ฝ่ายเป็นทุกข์ก็ได้, ฝ่ายไม่เป็นทุกข์
ก็ได้.

ในที่สุดเมื่อเห็นทั้งหมดนั้นแล้ว อตัมมยตามันก็
เกิดขึ้นมาได้โดยง่าย เกิด ความรู้สึกว่า โอ้ ไม่เอากับมัน,
ไม่เอากับมัน, ไม่ยอมให้มันมาปรุงแต่ง, ไม่ยอมให้มันมาเกี่ยว
ข้อง ไม่ยอมให้มันมากระตุ้นหนุนส่งอะไร, อยากรจะอยู่เป็น
อิสระ. นี่ออตัมมยตามีสหายแยะ มีสหายที่ ช่วยให้เข้าใจ
ให้รู้จักสิ่งทั้งปวง, ให้รู้จักดำรงอยู่ในลักษณะที่ไม่เป็นทุกข์
หรือว่าช่วยให้เกิดความรู้ที่เป็นออตัมมยตาขึ้นมาได้โดยง่าย, ว่า
มันไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา สุกญตา ตถาคตาเป็นต้น.
ถ้าอย่างนี้ก็ไม่ต้องการให้มันปรุง ไม่อยากให้เกิดข้องกัน ไม่
อยากจะมีมีการปรุง, มันก็เกิดออตัมมยตาขึ้นมาได้.

ผู้ใดอยากมีออตัมมยตาเป็นเครื่องช่วยดับทุกข์ ก็จง
รู้จักสหาย สหายธรรมหรือธรรมสหายของออตัมมยตานี้
ให้เพียงพอ, ให้เพียงพอ ออตัมมยตาก็จะเกิดขึ้นมาแล้วก็จะ
เจริญ จะรุ่งเรือง จะชัคเจน จะมั่นคง จะมีกำลังเต็มที มัน
ก็ไม่เกิดความทุกข์, นี่สหายธรรมของออตัมมยตา.

สหายที่เป็นบัจฉย.

ทันทีที่จะคุกกันให้ละเอียดลออยิ่งขึ้นไปอีก ก็คุกกันเป็น
 แน่ ๆ มุม ๆ ไปก็ไ้ สหายอย่างที่เป็นบัจฉยเกือหนุน บัจฉย
 เกือหนุนให้เกิดขึ้นมาโดยตรง อย่างนี้ก็คือการปฏิบัติ
 สติปัฏฐานหรืออานาปานสติ, ปฏิบัติสติปัฏฐานหรือ
 อานาปานสติ ก็ให้เห็นแจ้งอตั้มยตา ก็ให้เห็นเข้าถึงของ
 อตั้มยตา ก็ให้เห็นอุปายหรือว่าสหายของอตั้มยตา, เจริญ
 อานาปานสติ ข้อมัธมานุสัสสนาสติปัฏฐานให้มาก, หรือ
 ว่าญาณใด ๆ ที่ทำให้เห็นโทษของควมียกมันถือมัน ทำให้
 เห็นว่าไม่น่าียกมันถือมัน ทำให้เกิดควมรู้สึกไม่อยากจะ
 เกยข้องกับมัน, ทั้งหมดมันเป็นบัจฉยแก่อตั้มยตา คือ
 ทำให้มันขึ้นมาหรือให้ยงขึ้นไป มีขึ้นมาแต่น้อย ๆ แล้วก็ทำให้
 มันยงขึ้นไป จนกว่าจะเต็มรูปแบบ. ธรรมะเหล่านี้เป็นบัจฉย
 แก่อตั้มยตา.

สหายที่เป็นไวพจน์แก่กัน.

ทันทีจะคว่า เป็น สหายอย่างที่เป็นไวพจน์ของกัน
 และกัน คือเป็นชื่อเรียกแทนกันได้กับอตั้มยตา อย่างคำว่า

สังขารเบกขาญาณในวิปัสสนาญาณ ๙; เมื่อได้เจริญ
 วิปัสสนาญาณมาจนถึงสังขารเบกขาญาณ อันเป็นเหตุให้วาง
 ฉေးได้ในสังขารทั้งปวง นั่นก็เป็นอคัมมยตา. คำแทนชื่อ
 ไวพจน์แทนชื่อแทนกันได้ของอคัมมยตา มันเฉยได้ในสังขาร
 ทั้งปวง หรือว่าสูงขึ้นไปกว่านั้นนิดหนึ่ง, เป็นสัจจานุโล-
 มิกญาณ. เคียงพร้อมที่จะรู้อริยสัจแล้ว อันนี้ก็คือ
 ออคัมมยตาที่สูกงอมยิ่งขึ้นไปอีก, ออคัมมยตาที่แก่กล้ายิ่งขึ้น
 ไปอีก จนพร้อมที่จะรู้อริยสัจ แม้ว่าในอาสาชกขญาณ
 ญาณที่ทำให้สิ้นอาสวะ มันก็คือตัวอคัมมยตา แทนชื่อ
 ออคัมมยตาได้, เมื่ออะไรปรุงแต่งไม่ได้, มันก็สิ้นอาสวะ เป็น
 เรื่องเดียวกัน. อาสาชกขญาณนี้ก็ไ้เป็นไวพจน์ของอคัมมยตา.

สหยาธัมมสโมธาน.

เอา ที่นี้จะดูอย่าง ธัมมสโมธาน กันบ้าง คือ พलय
 มีอยู่ด้วยกัน ร่วมด้วยกัน; ถ้าเกิดนิพพิทาความเบื่อหน่าย
 ขึ้นมา เมื่อปฏิบัติไตรสิกขาสมบุรณ์, มีสมณะและ
 วิปัสสนาสมบุรณ์, หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งก็ว่า มีมรรคม
 ีองค์ ๘ สมบุรณ์, ในนั้นมีอคัมมยตา มีสิ่งที่แทนชื่อกัน

ได้มากมายหลายอย่าง, จะเรียกว่านิพพิทาก็ได้ ในสิ่งนั้นก็มิ
 นิพพิทา จะเรียกว่าวิราคะก็ได้ ในนั้นมีวิราคะ จะเรียกว่า
 วิมุตติก็ได้ ในนั้นมีวิมุตติ, นี้มันพลอยรวมอยู่ด้วยกัน. ใน
 สิ่งที่ทำขึ้นด้วยความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง, แม้เพียงอย่าง
 เดียวก็มีธรรมชาติอย่างอื่นพลอยสมทบร่วมเข้ามาด้วย.

ในการปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญา สมณะ วิปัสสนา
 นั้นแหละ ในนั้นมีอะไรเอะอะแอะไปหมด ที่พลอยร่วมเข้ามา
 ด้วย ในฐานะเป็นธัมมสโมธาน, แล้วก็มีอตั้มมยตาด้วย,
 ในการเลื่อนชั้นของวิปัสสนาญาณ ก็มีอตั้มมยตาทุกชั้นตอน,
 ในการเลื่อนชั้นของสมณะง่าย ๆ คำ ๆ มันก็มีอตั้มมยตาทุกชั้น
 ตอน ในการที่จะเลื่อนชั้นของศีล ศีลสูงขึ้นไปเป็นลำดับ ๆ
 มัน ก็มีอตั้มมยตาทุกชั้นตอน, มันรวมอยู่ในการปฏิบัติที่
 ถูกต้องของพรหมจรรย์.

นี่ท่านสังเกตดูว่า อตั้มมยตามันมีอะไร ๆ โดยตรง
 บ้าง โดยอ้อมบ้าง รวมเนื้อกันอยู่ส่งเสริมกันอยู่ เกิดด้วย
 กัน เกิดข้างหน้ากัน เกิดข้างหลังกัน ห้อมล้อมกันอยู่, อะไร
 ก็ได้ทั้งนั้น ในฐานะที่เป็นปัจเจกก็แล้วกัน เรียกว่าสหาย

ของอัครมมยตา. ฉะนั้น เราจะตั้งปฏิบัติธรรมบางอย่าง
ช่วยๆ อัครมมยตาจึงจะแก้กล้า, นี่เป็นอัครมมยตาสหาย, สหาย
อัครมมยตา.

บุคคลมื่ออัครมมยตา เรียกว่ามื่อชื่อท่านองอัครมมโย.

อัครมมโย คือ พระอรหันต์.

เอ้า ที่นี้เรื่องธรรมะหมดไปแล้ว ก็พูดถึงบุคคล
บุคคลมื่ออัครมมยตา, ผู้ใดมื่ออัครมมยตา ผู้นั้นได้นามว่า
อัครมมโย อัครมมโยคือผู้มื่ออัครมมยตา. ถ้าเป็นธรรมะเรียก
ว่า อัครมมยตา, ถ้าเป็นบุคคลเรียกว่าอัครมมโย อัครมมโย, นี้
อัครมมโย, นี้จำไว้ด้วย จำไว้เป็นคู่ เป็นคู่กันกับอัครมมยตา.
อัครมมยตาก็พังแปลกหุอยู่แล้ว, อัครมมโยมันแปลกหุต่อไปอีก
แต่ก็คือนผู้ที่มีอัครมมยตานั้นเอง. ผู้ใดมีธรรมะชื่ออัครมมยตา
ผู้นั้นเป็นอัครมมโย, จะน้อยๆ ก็ยังน้อยๆ ถ้าเต็มทีก็เป็น
พระอรหันต์. ฉะนั้น อัครมมโย อัครมมโยคือพระอรหันต์
แปลว่าผู้ที่ยังอะไรๆ ปรุแง่งไม่ได้ในธรรมทั้งปวง ใน
สิ่งทุกสิ่ง อะไรๆ มาปรุแง่งไม่ได้ในทุกๆ กรณี, นั่นแหละ
เป็นอัครมมโย เป็นพระอรหันต์ ไม่มีอะไรมาปรุแง่งจิตของ

พระอรหันต์ให้หัวนไหวไปในทางไหน มันคงที่ ก็ว่างจาก
 ตัวตน หลุดพ้นจากตัวตนอยู่เป็นปกติ, ไม่มีอะไรมาปรุงแต่ง
 ให้ขุ่นมัวหัวนไหว โยกลโคลงชันมาได้, นี้เรียกว่า อตัมมโย
 บุคคลผู้มีอตัมมยตาก็เรียกว่าอตัมมโย.

ที่นี้ บุคคลที่มีคุณธรรมเป็นอตัมมยตาหรืออย่าง
 อื่นก็ได้ ก็เป็นบุคคลที่มีชื่อเรียกไปอีกอย่างหนึ่ง, แต่ก็
 หมายความอย่างเดียวกัน เช่นว่าอนุปาติเสสสะบุคคล,
 อนุปาติเสสสะบุคคล ก็คือบุคคลที่เป็นพระอรหันต์, มีอุปาทิ
 หมค คับไม่มีเหลือ ไม่มีอุปาทิเหลือ ไม่มีอุปาทิเหลือสำหรับ
 จะให้เกิดความยินดียินดีร้าย ถ้าอุปาทิยังเหลือ จะเกิดความ
 ยินดียินร้าย แล้วจะเกิดต้นเหตุต่อไปจากความยินดียินดีร้าย นี้
 คือผู้มีอุปาทิเหลือ, ถ้าไม่มีอุปาทิเหลือก็ไม่เกิด ก็ไม่เกิด
 เรียกว่า อนุปาติเสสสะบุคคล, คือพระอรหันต์. ถ้ามี
 อุปาทิเหลือก็ได้แก่พระโสคาบัน ๓ พวก พระสภิกาคา ๑ พวก
 พระอนาคามี ๕ พวก รวมเป็น ๙ พวก นี้เรียกว่า สอุปาทิ-
 เสสสะบุคคลมีอุปาทิเหลือยังไม่ถึงที่สุดแห่งอตัมมยตา แม้ว่าจะ
 มีส่วนน้อยๆ เลื่อนชันมาตามลำดับ ก็ยังไม่มีอตัมมยตาเต็มตาม

ความหมาย, ต่อเมื่อเป็นอนุปาทิสเสสบุคคลเท่านั้น จะมี
 อดัมมตาเต็มตามความหมาย.

เกพลี, อทโส, ตาทิ.

เอา ที่นี้มีบุคคลชื่อแปลกเรียกว่า เกพลี เกพลี—ผู้มี
 ไกวัลย์ ผู้ถึงไกวัลย์ นี้ก็คือพระอรหันต์, ภาษาบาลีเรียกว่า
 เกพลี เกพลี มีทุกสิ่ง ถึงทุกสิ่ง รู้ทุกสิ่ง เข้าใจทุกสิ่ง. มี
 อำนาจเหนือสิ่งทุกสิ่ง ครอบงำหมด เรียกว่าเกพลี, คำนี้มัน
 ก็เป็นความหมายของพระเป็นเจ้า ของฝ่ายที่ถือพระเป็นเจ้า,
 แต่เราไม่เรียกพระเป็นเจ้าชนิดนั้น เราเรียกว่าพระอรหันต์
 นี้เป็นเกพลี รู้ทั้งหมด ควบคุมทั้งหมด มีอำนาจทั้งหมด
 มีอยู่ในที่ทั้งปวง เป็นเกพลี ก็คือไวพจน์ของอดัมมโย.

อทโส คำนี้แปลก แปลว่าไม่มีเงื่อนต่อ, อทโส
 อทโส ไม่ใช่แปลว่าไม่มีสิบ ถ้าแปลผิดๆ ก็แปลว่าไม่มีสิบ,
 อะ แปลว่าไม่ ทโส แปลว่าสิบ แต่ทโส ทโส ในที่นี้แปลว่า
 เงื่อนต่อสำหรับต่อๆไป มันคำเดียวกับที่บ้านเราเรียกว่าค้าย
 ชายพืม หรืออะไรพืมที่เขาเหลือไว้สำหรับต่อแล้วทอทุกครั้ง

หลัง ๆ เมื่อทอทุกครั้งเสร็จแล้ว ก็ตัดผ้าออกไปแล้วก็เหลือ
 ค่ายชายพืมไว้ จะทอทีหลังก็เอามาต่อค่ายแต่ละเส้น ๆ นั้น
 แล้วก็ทำเป็น Huck ต่อขึ้นมาใหม่ คำนั้นค่านชายพืมที่เหลืออยู่นั้น
 คือทโส ไม่มีค่ายชายพืมเหลือนั้นแหละคือพระอรหันต์,
 นั้นแหละ คืออตัมมโย ไม่มีชายพืมเหลือสำหรับทอหูก
 อีกต่อไป คือเลิกทอหูกนั้นแหละ นี่เรียกว่าผู้ไม่มีค่ายชาย
 พืมเหลือ.

ที่นี้คำต่อไปว่า ตาทิ ตาทิ ตาทินี้ แปลว่าคงที่,
 คงที่ ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้, จะเรียกว่าตาทิกก็ได้
 ตาทิกก็ได้ แปลว่ามั่นคงที่ อะไร ๆ ปรุ้งแต่งไม่ได้ ถ้ามีอะไร
 ปรุ้งแต่งได้ก็ไม่ใช่ตาทิ. พระอรหันต์เป็นตาทิ คงที่ไม่มี
 อะไรปรุ้งแต่งได้ เพราะท่านมีอตัมมยตา.

ปารคฺย, พาหิตะปาโป, สุกโต.

ที่นี้ชื่อต่อไปก็คำว่า ปารคฺย, ปารคฺย ถึงฝั่งโน้น ปีรัง
 -ฝั่งนี้ ปารัง-ฝั่งโน้น ปารคฺย-ผู้ถึงฝั่งโน้น ฝั่งที่ไม่มีปัญหา
 ไม่มีอะไรที่จะต้องทำ มันหมคหน้าที หมคการงานที่จะต้อง
 ทำ, ถึงฝั่งโน้นแล้ว ถ้ายังอยู่ฝั่งนี้ วิ่งเลาะอยู่คามฝั่งนี้ ก็มี

ปัญหาที่มีความทุกข์มีอะไรมาก. พอออกไปเสียได้จากฝั่งนั้นอัน
 ยุงยากนี้ ถึงฝั่งโน้น ก็ไม่มีอะไรจะต้องทำ เรียกว่าปารคฺค.
 พุคถึงฝั่งนอกแห่งวัฏฏะ วัฏฏสงสาร ก็คือนอกวัฏฏสงสาร.
 ถ้ายังอยู่ในวัฏฏสงสาร ก็ยังยุ่งอยู่ด้วยเรื่องต่างๆ นานาสารพัด
 อย่าง พอออกไปเสียได้จากวัฏฏสงสาร เป็นฝั่งนอกก็ไม่มี
 เรื่อง. นี้เป็นคนหมดเรื่อง พอหมดเรื่องก็คงที่ คือไม่
 เปลี่ยนแปลงเรียกว่าทาทิ.

ที่นี้ชื่อหนึ่งเรียกว่า พาทิตะปาโป, พาทิตะปาปะ
 พาทิตะปาโป แปลว่า มีบาปอันลอยเสียแล้ว. คำนี้
 เป็นคำนอกศาสนาพุทธ เป็นของศาสนาอื่นที่มีอยู่ก่อนพุทธ
 หรือพร้อมพุทธ. คำว่าลอยบาปเสียแล้ว เขาลอยบาปกันด้วย
 อาบน้ำศักดิ์สิทธิ์ ในแม่น้ำบาง บุษายัญบ้าง ทำอะไรต่างๆ
 นานาเรียกว่าลอยบาป, แต่ในพุทธศาสนานี้มีคำมาใช้ แต่
 หมายถึง ปฏิบัติครบถ้วนถูกต้อง ๑๐ ประการ สัมมาทิฏฐิ
 สัมมาสังกัปปโป สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว
 สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ สัมมาญาณะ
 สัมมาวิมุตติ ๑๐ สัมมานัมเมื่อใด บาปไม่มีเหลือ, ล้าง
 บาป ลอยบาปหมดไม่มีเหลือ พาทิตะปาโป เพราะมีอัมมยคา

บาปเกิดไม่ได้เข้ามาไม่ได้ต้องออกไปหมด เป็นเครื่องลอย
บาปอยู่ในตัวอตัมมยตานั้นเอง. ขอให้เห็นประโยชน์
อานิสงส์ของอตัมมยตา.

สุขโต สุขโต ไปดี ไปดีก็ไปจากกามธาตุไปสู่รูป
ธาตุ, จากรูปธาตุไปสู่อรุปรธาตุนิโรธธาตุ นั่นแหละคือไปดี ๆ
ไปจบสิ้นสุดของธาตุทุกธาตุ ของภพทุกภพ ของชาติทุกชนิด,
นี้เรียกว่าสุขโต สุขโต ไปดี คือไปจนถึงที่สุด, ที่สุดแห่งความ
ทุกข์ มันก็อยู่เหนือ เหนือกรรม เหนือภพ เหนือวิภวัญ
เหนืออะไรหมด, นี้ก็เรียกว่าไปดี ไปดี ก็ไปถึงที่นั่น.

... ..

เอา, สรุปลักษณะเรียกว่าอรหันโต อรหันตะ อรหันต์,
พระอรหันต์นี้ ไกลจากความทุกข์, หยุดวงล้อหมุนเสียได้,
หยุดกงล้อที่มันหมุนเสียได้ ทำให้กงล้อวงกลม ๆ แฉกกระจาย
ไม่กลม หมุนไม่ได้, นั่นแหละคือพระอรหันต์ หักวงจักรเสีย
ได้ หมุนไม่ได้อีกต่อไป, นี้ก็ความหมายหนึ่ง, หรือว่าอยู่ไกล
ไกลจากกิเลสและความทุกข์ จากการปรุงแต่ง เพราะมี
อตัมมยตาเป็นเครื่องกำกับไว้, บังคับไว้ ควบคุมไว้ มันก็

ไม่มีการปรุ้งแต่ง ก็เหนือความทุกข์ เหนือการปรุ้งแต่ง เรียกว่าไกลจากกิเลส ไกลจากความทุกข์.

นี่ ฟังคู่ให้ตีๆว่า ไวพจน์ของอตัมมโยก็มีมาก คือผู้ที่มีอุปาทิดับไม่มีเหลือ เป็น เกพลี—ถึงสิ่งทั้งปวง, อทโส—ไม่มีชายพื้มสำหรับต่อท้ายอีก ตาทิ—คงที่, ปารคฺคู ถึงฝั่งนอกโน้น พาทิตะปาโป—ลอยบาปเสียหมดสิ้น สุคโต—ไปดีแล้ว นี่ไวพจน์ของอตัมมโย คือผู้มีอตัมมยตา. ผู้มีอตัมมยตาเรียกว่าอตัมมโย. อตัมมโยคำนี้มีไวพจน์ชื่อเรียกได้อีกหลายอย่าง ต่อหลายอย่าง รู้จักกันไว้. นี่ก็ สหายของอตัมมยตาในฐานะที่เป็นสหายของผู้ที่ใ้กอตัมมยตา มีอตัมมยตาก็อตัมมโย.

อาตมาไ้ก่กล่าวแล้วทั้ง สหายของอตัมมยตาโดยตรง และสหายของผู้มีอตัมมยตาโดยอ้อม นำอัครรรย นำอัครรรย, ความที่มีจิตอันอะไรๆ ปรุ้งแต่งไม่ได้สิ้นๆ ก็ว่าอย่างนี้. คนธรรมคามีจิตใจที่อะไรเข้าไปปรุ้งแต่งได้ ผู้มีอตัมมยตามีจิตชนิดที่อะไรๆ ปรุ้งแต่งจิตนั้นไม่ได้อีกต่อไป, จะจดสั้นๆ ก็ว่า ผู้ที่มีจิตอะไรๆ ปรุ้งแต่งไม่ได้อีกต่อไป,

นั่นแหละคือผู้มีอหังการ สหายของอหังการก็คือธรรมะ
 ที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน ร่วมกัน ส่งเสริมกัน, สหายของผู้มี
 อหังการ ก็คือผู้ที่หลุกพ่นแล้วโดยประการทั้งปวง.

แสดงมาทั้ง สหายของอหังการ และ สหายของ
 อหังการ โดยสมควรแก่เวลา โดยการที่กล่าวว่ามันจะ
 ตกลงมา เพราะฉะนั้นวันนี้ก็จบเร็วหน่อย.

ขอยุติการบรรยายในวันนี้ ไว้ด้วยความสมควรแก่
 เวลาเพียงเท่านี้ เป็นโอกาสให้พระคุณเจ้าทั้งหลายสวดบทพระ-
 ธรรมในคณสาชยาย ส่งเสริมให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติ
 ธรรม เพื่อบรรลุถึงอหังการอีกต่อไป ณ กาลบัดนี้.

อตัมมยตา กับปัญหาของมนุษยยุคปรมาณู.

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย,

การบรรยายประจำวันเสาร์ แห่งภาคอาพหุบูชา เป็นครั้งที่ ๑๑ ในวันนี้ อาตมาก็ยังคงกล่าวเรื่องอตัมมยตา ต่อไปตามเดิม. บางคนอาจจะคิดว่า เรื่องอตัมมยตาขึ้นสมองเสียแล้วกระมัง, แต่ก็ไม่เป็นไร ถ้ามันยังมีประโยชน์ ก็ยังพูดกันต่อไปอีกสักครั้ง ๒ ครั้ง มีหัวข้อที่จะพูดในวันนี้ว่าอตัมมยตา กับปัญหาแห่งมนุษยยุคปรมาณู.

อตัมมยตากับปัญหาแห่งมนุษยยุคปรมาณู คุเรื่องมันก็ออกไปนอกวัด คือไปพิจารณาถึงเรื่องของโลกทั้งโลก หรือทั้งจักรวาล, ข้อนี้มันจำเป็นที่จะต้องพูด อย่าเห็นว่าเป็น

เรื่องนอกเรื่อง, อย่าเห็นว่าเป็นเรื่องชนิดที่อ้อมค้อม, มันเป็นเรื่องตรง ที่ว่า ธรรมะมีไว้สำหรับช่วยโลกนั้นเป็นของตรง, จะต้องเอาธรรมะมาช่วยโลกให้รอด, บางคนคิดว่า ธรรมะนั้นสูง ทำไมจะเอามาเป็นเรื่องของชาวบ้าน เรื่องสูงหรือไม่สูงนั้นมันไม่สำคัญ, มันสำคัญอยู่แต่ที่ว่า มันจะช่วยแก้ปัญหาได้หรือไม่ จะช่วยดับทุกข์ได้หรือไม่, ถ้าแก้ปัญหาได้ หรือดับทุกข์ได้ ก็ไม่ต้องคำนึงถึงว่ามันจะต่ำหรือมันจะสูง. มันก็พอดีกันนั่นแหละ คือ ตรงกันกับปัญหา มันจึงแก้ปัญหาได้.

อาตมาก็ถูกตำโดยนักปราชญ์แห่งพระนครอยู่เสมอว่าเอาเรื่องโลกุตระมาพูดกับชาวบ้าน, ข้อนี้ไม่เป็นไร ใครจะตำใครจะว่าอย่างไร, ถ้าดับทุกข์ได้แล้วก็ใช้ได้. เราต้องการแต่จะดับทุกข์ ตามพระพุทธประสงค์เท่านั้นเอง พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ท่านเกิดขึ้นเพื่อความป็นสุขของสัตว์โลกทั้งหลาย พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก หมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณะพราหมณ์ ทั้งเทวดาและมนุษย์, ทั้งเทวดาและมนุษย์ นี่มันยังเป็นเรื่องของมนุษย์ เราก็ต้องช่วย

กันแก้ปัญหาเหล่านี้ให้ได้, ให้มนุษย์ได้รับประโยชน์สุข
เต็มตามความหมาย.

เดี๋ยวนี้ เรียกกันว่า ยุคปรมาณู บ้าง ยุคนิวเคลียร์
บ้าง ยุคอิเล็กทรอนิกส์บ้าง กระทั่งยุคคอมพิวเตอร์เขาก็เรียกกัน,
เพราะมันมีอะไรประหลาด ๆ มันมีอะไรโลดโผน มันมีอะไร
พรวดพราดรุนแรง เราจึงต้องพิจารณากันถึงขั้นนี้ จะต้อง
ธรรมะที่กล้าแข็งพอที่จะเผชิญหน้ากันได้. ขอให้ท่าน
ทั้งหลายสนใจในเรื่องนี้เถิด, มัน เป็นยุคที่แสนจะยุ่งยาก
ขึ้นทุกที ๆ ความยุ่งยากลำบากสับสนนี้ไม่ได้ลดลง แต่ว่า
ยุ่งยากยิ่งขึ้นทุกที เพราะมนุษย์ก้าวหน้าไปในทางนั้น. ขอให้
นึกดูให้ดี ๆ มีเรื่องที่น่าสนใจและมีประโยชน์ และจำเป็นที่
จะต้องช่วยกันแก้ไข มิฉะนั้นความวินาศนั้นจะวินาศ
ทั่วทั้งจักรวาล, กระทั่งศาสนาก็จะไม่มีเหลือ ถ้าปล่อยให้
เป็นไปตามยถากรรมเช่นนั้น แม้แต่สิ่งที่เรียกว่าศาสนาก็จะ
ไม่มีเหลือ คือเขาทำลายกันด้วยอาวุธมหาประลัย.

เราจะต้องหาทางป้องกันมากกว่าแก้ไข; เรื่อง
แก้ไขนี้อาจมาไม่ค่อยชอบคอก ทำเหมือนกับเอาไม้สับไปรันขึ้น

มันไม่สนุก มันเลอะเทอะไปหมด, แต่ป้องกันนั้นแหละดี
อย่าให้มันได้เกิดขึ้นมา ก็เรียกว่าคับทุกข์คล้ายเหมือนกัน, จะ
เป็นเรื่องป้องกันหรือเป็นเรื่องแก้ไข ก็ล้วนแต่เป็น
เรื่องตัดปัญหาทางนั้น.

ยุคปรมาณูมีปัญหามากต้องมอดมมยตาช่วย.

ที่นี้มากู้กันว่า ยุคปรมาณู, ยุคปรมาณู นั้นมันเป็น
ยุคอะไร คำนั้นมันมาแต่สิ่งที่เรียกว่า ปรมาณู สิ่งเร้นลับ
ที่มนุษย์รู้จักเอามาใช้ให้เป็นประโยชน์ แล้วมันก็เกิดขึ้นไป
จนถึงกับว่าใช้ทำลายโลกก็ได้, มันเกิดเป็นปัญหาขึ้นมาอย่างนี้.
ปรมาณูละเอียดไปถึงนิวเคลียร์, แล้วก็ความคิดนี้ก็เป็นที่
เรื่องก้าวหน้าไปในทางอิเล็กทรอนิกส์, สร้างสรรค์เครื่อง
ใช้ไม่สอัยขึ้นมารับใช้มนุษย์ เหมือนกับว่าเป็นของทิพย์, แล้ว
ก็ยัง มีสิ่งที่ทำให้มนุษย์โง่งงคือคอมพิวเตอร์, ยิ่งใช้คอม-
พิวเตอร์มากเข้าเท่าไร มนุษย์ก็ยังโง่งงเท่านั้น เพราะมันไม่
ต้องคิดเอง, นี้ปัญหามันก็ยังสับสนวนเวียนกันหลายอย่าง
หลายประการ อย่างนี้.

ยุคปรมาณู เป็นยุคที่มีอะไร ๆ ไวเป็นกรด หรือไวปรอท, ภาษานักบ้าน ไวเป็นกรดไวเป็นปรอท ก็มันทำหน้าที่ของมันเร็ว เคลื่อนไหวเร็ว. ยุคปรมาณูนี้ ไม่มีอะไรที่ช้างุ่มง่ามเหมือนกับเต่าคลาน, มันว่องไวรวดเร็ว แล้วมันก็มีทางที่จะผิดพลาดได้ง่าย มันผิดพลาดได้ง่าย. เราจะต้องมีสติที่สมบูรณ์ คืออตัมมยตา ความมีสติสมบูรณ์ไม่ให้อะไรมาปรุงแต่งผลักดันไปในทางที่ผิดพลาด. ควบคุมสติไว้ได้เท่าไร ความว่องไวรวดเร็วก็ปลอดภัยมากขึ้นเท่านั้น, มีความเร็วเท่าไร สติต้องมากเท่านั้น. ถ้ามีแต่ความเร็ว การควบคุมความเร็วไม่พอ มันก็วินาศ. นี่เราจะต้องนึกถึงสิ่งที่ควบคุมความเร็วความว่องไว คือสติ ที่ถึงระดับสูงสุด ที่เรียกว่าอตัมมยตา, มีสติสมบูรณ์ชนิดที่ป้องกันแก้ไขได้ทุกอย่าง, ป้องกันไม่ให้อะไรมาปรุงแต่งให้เป็นไปในทางผิดพลาด, เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นมาแล้ว ก็มีความคิดที่แยบคายในการที่จะขจัดออกไป.

ยุคปรมาณู โลกหมุนเร็วเท่าไร ก็ยังต้องการธรรมะที่จะเป็นเครื่องคุ้มครองมากยิ่งขึ้นเท่านั้น. ยุคปรมาณูมีการศึกษา มีการค้นคว้า มีการผลิต มีการมี มีการ

ใช้สิ่งที่มี ด้วยความเห็นแก่ตัว, พังคูลให้ตี ยุคปรมาณูมีการ
ศึกษาเพื่อความเห็นแก่ตัว, มีการค้นคว้า เพื่อความเห็นแก่ตัว,
มีการผลิตด้วยความเห็นแก่ตัว, มีการสะสมไว้ด้วยความเห็น
แก่ตัว, แล้วมีการใช้มันไปด้วยความเห็นแก่ตัว. มันเป็น
การเห็นแก่ตัวอย่างยิ่งยวด มันกินนอนไม่หลับเอง, คนอื่นก็
พลอยถูกเคียดระแค้นว่านวยไปด้วย มันไม่มีทางไปไหนดอก,
นอกจากจะไปอุกตันอยู่ที่ ไม่รู้จะทำอย่างไร. เมื่อความเห็น
แก่ตัวมันท่วมโลก อย่างนี้ มันก็น้อมไปเพื่อฆ่าตัวตาย
มากขึ้น, ไม่ต้องมีใครมาฆ่า มันฆ่าตัวตายของมันเอง เมื่อ
มันเมาความเห็นแก่ตัว. ถ้ามีอดัมมยตา มีสติป้องกันการ
ปรุงแต่ง ของสิ่งแวดล้อม ของกิเลสในภายใน บัองกันไม่ให้
เกิดความเห็นแก่ตัว จากบัจจัยแวดล้อมภายนอก และจาก
กิเลสในภายใน, นั่นแหละมันจะรอด.

ยุคปรมาณูมีบัจจัยเครื่องดำรงชีวิตส่วนเกินมาก
ขึ้น ๆ จนไม่รู้จะมากกันอย่างไร และกำลังมาก จึงมีโอกา
สที่จะเกิดความพลั้งพลาด, หรือเกิดอุบัติเหตุเลวร้ายมากขึ้น
ทุกที่ ทั้งบนดินและบนฟ้า. ท่านก็รู้ได้เองว่า อะไรบนดิน
ที่มันชนกัน. บนฟ้าที่มันชนกันตกลงมา หรืออะไรเหล่านี

มันไม่เคยมีในยุคที่ไม่เจริญเช่นนี้. ความเจริญเช่นนี้ มีผลไม่คุ้มกันกับที่ว่าจะต้องมีอุบัติเหตุ เพราะว่ามันไม่ต้องทำก็ได้ ไม่ต้องไปก็ได้, ไม่ต้องเป็นก็ได้ แล้วก็มันมีอุบัติเหตุ เราจะหักลบกันอย่างไร, คล้าย ๆ กับว่าเปิดช่องให้อุบัติเหตุมันเกิดขึ้นโดยไม่จำเป็น. เราอาจจะมชีวิตรอยู่โดยไม่ต้องไปเผชิญกับอุบัติเหตุ เหล่านี้, นี่มีสติปัญญาพิจารณา อย่าให้กิเลสตัณหามันกระตุ้นผลักดันไป อย่างหลับลับตา จนไม่รู้ว่าจะไปกันที่ไหน.

ผลิตปัจจัยขึ้นมากเกินกว่าความจำเป็นที่จะดำรงชีวิต, เกินความจำเป็นที่จะต้องดำรงชีวิตยังเป็นยุคอุตสาหกรรม มันก็ยังผลิตได้มากได้เร็ว แล้วไม่รู้จะเอาไปไหน มันก็จะเกิดปัญหาขึ้นทีหลัง, ต้องเอาไปทิ้งทะเลกันในที่สุด. การเป็นอยู่ด้วยปัจจัยที่เกินความจำเป็นของชีวิตนั้น ไม่ใช่เรื่องฉลาด, ขอให้นึกดูให้ดี ๆ ว่า อะไร ๆ เอามาใส่ไว้ในบ้านเรือนเต็มไปหมด ล้วนแต่เกินจำเป็น นี่จะเป็นอย่างไร, นี้โลกมันกำลังจะเป็นอย่างนี้ และก็ได้เป็นแล้วเป็นส่วนมาก ในทางหนึ่ง, นั่นแหละต้นเหตุแห่งปัญหา เพราะว่ามันมีเกินจำเป็น มันก็ต้องหาเกินจำเป็น, มันก็ต้องหาเงินเกินจำเป็น, มันก็

ต้องชวนขายเกินจำเป็น. ได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า เพราะ
ว่ามันมีแต่ส่วนเกิน, ส่วนเกินนี้ไม่ได้ทำให้สงบสุข,
ทำให้เป็นบ้าหลังเหมือนกับวิกลจริต.

ยุคปรมาณูมันผลิตปัจจัยส่วนเกินมากขึ้นอย่างนี้ ถ้ามี
สติสัมปชัญญะกันเสียบ้าง ก็จะไม่เป็นไร, แม้ว่าจะมีการ
อยู่ด้วยส่วนเกิน. แต่ถ้ามีอคติตัณห์มาเข้ามาช่วยควบคุม
ไว้ได้ มันก็จะปลอดภัยมากกว่า เพราะมันเป็นความมีสติ
สมบูรณ์, ไม่ปล่อยให้สิ่งเหล่านั้นเกิดขึ้นปรุงแต่งผลักไธจาก
ภายนอก. และกิเลสจากภายในก็ไม่เกิดขึ้นรับเอา, แม้จะความ
ผิดพลาด มันก็อาจจะแก้ไขได้ด้วยคุณค่าของสิ่งที่เรียกว่า
อคติตัณห์มา.

เดี๋ยวนี้คุณเกิด คนในโลกบูชาอะไร? คนในโลกบูชา
อะไร? ท่านช่วยคิดดู คนในโลกบูชาสิ่งที่เรียกว่าประโยชน์,
ประโยชน์ที่เขาต้องการอย่างชาวโลก อย่างโลก ๆ ประโยชน์
อย่างโลก. เขาไม่ได้บูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
เหมือนอย่างที่นั่งว่ากันอยู่ทุกวันนี้, เขาว่าแต่ปาก, จิตใจ
แท้ ๆ นั้นบูชาประโยชน์ที่ต้องการ. ถ้าเป็นประโยชน์สูงสุด

ก็ตีไปที่, แต่ถ้าเป็นประโยชน์ต่ำๆ แล้วมันก็เล่นตลกกัน.
 บุษยาประโยชน์ยิ่งกว่าความถูกต้อง เอาความถูกต้องมาเปลี่ยน
 ความหมายเสียว่า ฉันท้ประโยชน์นั้นแหละคือความถูกต้อง,
 อย่างนี้ไม่ใช่ความถูกต้อง. ถ้าบุษยาความถูกต้อง มันก็
 ต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของความถูกต้อง, เคียงนี้ประ-
 โยชน์มันครอบงำๆ มันเลยมีความถูกต้องตามที่เขาต้องการ
 สิ่งที่เขาได้ตามต้องการนั้น เขาว่าดี ว่าถูก ว่ายุติธรรม
 นี้โลกกำลังเป็นอย่างนี้. เราจะอยู่กันอย่างไรในโลกชนิดนี้.

มันรวยสุขยอก รวยเสียจนไม่รู้ว่าจะรวยกันอย่างไร,
 ที่รวยก็รวยจนไม่รู้จะรวยอย่างไร, ที่จนก็จนไม่รู้จะจน
 อย่างไร, อดข้าวตายก็มีกันมาก ๆ จะยิ่งกว่าสมัยคนบ้าคนตง
 โหน้นเสียอีก. ในทวีปอาฟริกันนั้นยังมีคนอดข้าวตายเป็นพัน ๆ
 หมื่น ๆ ว่ากันอย่างนั้น, ที่รวยมันก็รวยจนไม่รู้จะรวยกันอย่างไร,
 รวยกว่าเทวดาเสียด้วยซ้ำไป, รวยจนไม่รู้จะรวยกันอย่างไร,
 แล้วผลสุดท้ายรวยจนได้ฆ่าตัวตาย, รวยจนได้ฆ่าตัวตาย
 เพราะไม่รู้จะทำอะไรต่อไป, มันไม่รู้จะทำอะไรในความรวย ก็
 จบลงด้วยการฆ่าตัวตายแก้ปัญห.

คนเขามีจิตใจร้อนร่าเหมือนกับเครื่องยนต์ที่กิดขึ้นมา เมื่อเครื่องยนต์, เครื่องรถยนต์ เครื่องยนต์อะไรก็ตาม ติคอยู่กำลังเดินอยู่อย่างเชียว ไปนั่งดูสักหน่อยซิ ว่ามันร้อนเท่าไร, มันร้อนทั่วไปทั้งหมดเท่าไร. เดียวนี้จิตใจของมนุษย์ ก็มีความร้อนเหมือนกับเครื่องยนต์ที่เขารู้จักผลิตขึ้นมาอันนั้นแหละ, มันไม่ได้เยือกเย็นเหมือนกับสมัยโน้นที่ไม่รู้จักใช้เครื่องยนต์ ที่ไม่มีเครื่องยนต์. สมัยโน้นคนเขาเย็นหัวใจเขาเย็น, สมัยโน้นที่ไม่มีน้ำแข็งกิน คนจิตใจเย็นกว่าสมัยนี้มาก ไม่ฆ่ากันตายง่าย ๆ เหมือนคนสมัยนี้ดอก. คนสมัยโน้นไม่มีไฟฟ้าใช้, แต่ดวงใจเขาสว่างไสวยิ่งกว่าคนสมัยนี้มาก. นี้ คุให้คิดว่า เครื่องจักรเครื่องยนต์กลไกอะไรต่าง ๆ ที่ผลิตที่สร้างกันขึ้นมาอันนี้ มันมีความร่าร้อนรุ่มร้อนเท่าไร, เดียวนี้จิตใจของมนุษย์ก็พลอยเป็นไปอย่างนั้นด้วย. มันน่าสงสารหรือมันน่าพอใจหรือน่ายินดี จิตใจร้อนเหมือนกับเครื่องยนต์กลไกที่ตนได้ผลิตขึ้นมาเอง.

เดี๋ยวนี้สติกระพ้ำมากเท่า ๆ กับสลัม, บริเวณสลัมมีมากเหมือนกับบริเวณตีกระพ้ำ สมัยโบราณไม่มีตอกบริเวณสลัมชนิดนี้. สลัมก็คือคู่แข่งกันกับตีกระพ้ำ เจริญ

จนสร้างศึกระฟ้าได้เท่าไร, สลัมก็เกิดขึ้นเป็นคู่แข่งกันไป เรา
 เลยมีศึกระฟ้าเท่ากับมีสลัม.

แต่เราก็มีโสภณีนีมากกว่านักบวช, ข้อนั้นมันไม่
 สมดุล มีโสภณีนีมากกว่าจำนวนของนักบวช ทั่วทั้งโลกไม่ใช่
 เฉพาะประเทศไทย มันมีความเกินดุลไปเสียทุกอย่าง มันจึง
 สร้างปัญหามากขึ้น ๆ จนแก้กันไม่ถูก, วนเวียนอยู่ในวงแห่ง
 ปัญหาจนต้องฆ่าตัวตาย.

อยากรู้อะไรก็รู้แล้ว อยากทำอะไรก็ได้แล้ว, อยาก
 มีอะไรก็มีแล้ว แต่ก็ไม่มีความสุข จึงเกิดบุคคล
 ประเภทฮิปปีฮิปอะไรขึ้นมา เพราะมันไม่พอใจ, เมื่อเป็น
 ฮิปปีแล้วมันยังไม่พอใจ มันก็ต้องไปฆ่าตัวตายเท่านั้นแหละ
 ดังนั้น จึงปรากฏว่าในโลกปัจจุบันนี้ ที่เจริญรุ่งเรืองนี้
 มีคนฆ่าตัวตายมากขึ้น ๆ, ยุคโบราณมันตายโดยคนอื่นฆ่า
 เป็นธรรมดา เพราะมันไม่เจริญ มันไม่เจริญ ไม่รุ่งเรือง
 ไม่เจริญก้าวหน้า. เคียงนี้มันเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า จนกลายเป็น
 เป็นว่าฆ่าตัวเองตายมากขึ้น เพราะว่าไม่รู้จะไปทางไหน, ไม่รู้
 จะแก้ปัญหายังไง. รวย รวยจนรวยกว่าเทวดาแล้ว มัน
 ก็ยังไม่ได้รับความสุข, มันไม่ได้รับความสุข, มันไม่รู้จะเอา

ความสุขอย่างไร มันไม่ได้รับความสงบเย็นของธรรมะ มันก็เลยไม่มีความสุข. กลัตกลุ่มขึ้นมากก็ตัดสินใจด้วยการฆ่าตัวตาย, ต่อไปยังเจริญเท่าไร จะยังมีการฆ่าตัวตายมากขึ้น เท่ากับ ความเจริญ, จะมีการฆ่าตัวตายตามส่วนของความเจริญที่เจริญมากขึ้น.

เดี๋ยวนี้เขามีเครื่องมือทำลายโลกได้ในพริบตา, ไต่ยีนว่าห้วงบนิวเคลียร์มี ๕๐,๐๐๐ หัว เมื่อหลายปีมาแล้วนะ เดี๋ยวนี้คงจะแสนหัวแล้ว มีอาวุธประมาณ ๕๐,๐๐๐ หัว ทำหมีนหัวนี้สามารถทำลายโลกให้แหลกละเอียดไม่มีอะไรเหลือไปได้สัก ๔ - ๕ ครั้ง, ไม่ใช่ครั้งเดียวเพียงครั้งเดียว ไม่รู้เมื่อไรเขาจะใช้กันสักที. อาวุธนิวเคลียร์ที่สร้างขึ้นไว้ ต่างฝ่ายต่างสร้างแข่งกันขึ้นมา นี่เราอยู่ในระหว่างอะไร, โลกตกอยู่ในระหว่างอะไร? ยิ่งกว่าตกอยู่ในระหว่างเขาควายเสียอีก มันไม่รู้จะทำอย่างไร, ใต้ถ้กาวนากันว่า อย่าใช้เลยเจ้าประคุณเอ๊ย อาวุธที่สร้างขึ้นมานั้น. นี่ความที่ไม่มีสติ ความที่ไม่รู้จักแก้ปัญหามา ไม่รู้จักป้องกันปัญหา, ปล่อยให้มันเป็นไปตามบุญตามกรรม ไม่หาทางออกที่ถูกต้องที่ควรที่มันจะแก้ปัญหามาได้จริง, มันก็ไปหาทางออกในทางที่จะตรงกันข้าม คือสร้าง

อาวุธปรมาณูขึ้นมา สำหรับแก้ปัญหา, สำหรับจะชุกันให้อยู่
 ในอำนาจ, นี้เรียกว่ามันล่อแหลม. ถ้าอ้อมมตาไม่เข้า
 มาช่วยทันเวลา มันต้องมีการใช้กันวันหนึ่งเป็นแน่, เว้น
 เสียแต่ว่าความมีสติถูกต้องจะเข้ามาช่วยทันเวลา. อาวุธนิว-
 เคลียร์เหล่านั้นก็จะเก็บไปทำให้เป็นหมันหรือทำลายเสีย, รัฐบาล
 มีสติสัมปชัญญะในการที่จะต่อสู้กับปัญหาเหล่านั้นเกิด.

เดี๋ยวนี้คนในโลกไม่ได้ฝากความหวังไว้กับ
 พระเป็นเจ้าหรือพระธรรม, เมื่อก่อนนี้เรายังมองเห็นว่า
 คนเขาฝากความหวังไว้กับพระเป็นเจ้า แล้วแต่พระเป็นเจ้าจะ
 โปรคปราน, เที่ยวนั้น, ความรู้สึกอย่างนั้นไม่มี มีแต่ว่า
 ความต้องการของเขาจะเป็นอย่างไร. เขามีแต่ความหวัง
 ในความที่จะได้ตามที่ต้องการ, แล้วก็ไม่มีใครที่จะรอกคอย
 ให้พระเจ้ามาช่วย เพราะรอมานักหนาแล้ว ก็ยังไม่ช่วยอะไร
 ก็เลยไม่ฝากความหวังว่าพระเจ้าจะช่วย, ก็ตัดสินเอาด้วยกำลัง
 ความคิดของตนเอง ว่าเราจะใช้สติปัญญากำลังอำนาจที่สะสม
 ไว้มากเหนือผู้ใด แล้วก็ครองโลกเสียเลย. นี้มีความหวังกัน
 อย่างนี้ จึงนำมาซึ่งความเห็นแก่ตัว — เห็นแก่ตัว — เห็น

แก้ตัว, เป็นโลกที่เต็มไปด้วยความเห็นแก้ตัว, เป็นโลกที่ขึ้นไปถึงยุคสูงสุดแห่งความเห็นแก้ตัว.

เมื่อดูตามสภาพที่เป็นจริง เราก็เห็นว่า มนุษย์ยุคนี้ต้องการเครื่องเหนี่ยวรั้งมากที่สุด, ต้องการเครื่องเหนี่ยวรั้งอย่าให้ไหลไปข้างหน้าตามกิเลสตัณหามากที่สุด, แต่ก็ไม่ว่าจะเอามาจากไหน ยังคงสิ้นไหลไปตามอำนาจกิเลสตัณหา โดยไม่มีเครื่องเหนี่ยวรั้ง. เรามาช่วยกันเถิด, ช่วยกันทุกคนทุกชาติทุกศาสนา, สร้างความเหนี่ยวรั้งให้โลกมันเดินไปในทิศทางที่ถูกต้อง, เป็นไปในทางที่จะสงบเย็น, ให้มันอยู่กันอย่างเพื่อนเกิด เพื่อนแก่ เพื่อนเจ็บ เพื่อนตาย ด้วยกันทุกคน ๆ, ไม่ได้อยู่กันอย่างเป็นคู่อริมาดมาดร้าย ซึ่งความเจริญทางวัตถุนั้นแหละมันมากเกินไป, มันมาบีบคั้นบีบคั้นตาไม่ให้มองเห็นอะไร, มองเห็นแต่สิ่งที่อำนวยความสะดวกต้องการแก้กิเลสของตน ๆ ก็วิ่งเข้าไปข้างหน้าตามอำนาจของกิเลสตัณหาเหล่านั้น จนไม่ว่าจะไปกันไปในทิศทางไหน. ตามก็ตอบไม่ถูกว่าจะไปกันในทิศทางไหน มันก็แล้วแต่กิเลสตัณหาจะพาไป, มันก็ตอบไม่ถูกอยู่นั้นแหละ มันนำหัว หรือนำสงสาร ขอให้ลองคิดกันดู.

นี่ คือโลกแห่งยุคปรมาณู มนุษย์แห่งยุคปรมาณูมัน เป็นอย่างนี้, อะไรจะช่วยให้ นอกจากออตัมมยตา สติ— เครื่องเหนี่ยวรั้งไว้, ไม่ให้ถูกปรุ่่งแต่งไปตามอำนาจของ กิเลสตัณหา; แต่ว่าให้เดินไปถูกทาง ๆ ควบคุมกิเลสตัณหา ไว้ได้ ไม่ให้มาเป็นเจ้าก็เจ้าการในการที่จะปรุ่่งแต่ง ในการที่จะจัดโลกอย่างนี้ อย่างนี้, แล้วสติปัญญาหรือโพธิปัญญา ก็จะเข้ามาทำหน้าที่.

เราจะเอา โพธิปัญญา มาจากไหน มันก็ต้องมาจาก สติที่สมบูรณ์ ด้วยอำนาจแห่งออตัมมยตา. ความกงทน ต่อการปรุ่่งแต่งของสิ่งแวดล้อมภายนอก และกิเลสตัณหาภายใน มันจะปรุ่่งแต่งทั้งภายในทั้งภายนอก ทำให้ไม่ถูกก็ไม่สำเร็จ ดอก เพราะว่าเราสามารถที่จะดำรงตนอยู่ได้ในความปกติ ในความมั่นคง ในความถูกต้อง, ปรุ่่งแต่งให้เกิดสิ่งเลวร้ายไม่ได้ดอก. นี่เป็นสิ่งที่จะต้องนึกถึงกันให้มาก, แล้วมาช่วยกันทำให้มันมีขึ้นมา โดยเห็นต้นเหตุแห่งความเลวร้าย เหล่านั้น คือว่าโลกยุคปรมาณูตกอยู่ในวิกฤตกาลเลวร้ายขนาดนี้ เราจะช่วยกันอย่างไร, จะแก้ไขได้อย่างไร.

ความเห็นแก่ตัวเป็นมูลเหตุของปัญหา.

ในขั้นต้นก็ต้องมองลงไปให้พบมูลเหตุแห่งความเป็นอย่างนั้น, ไป ๆ มา ๆ ก็มาพบสิ่งสิ่งเดียว ซึ่งไม่มีทางจะผิดพลาดไปไหน ก็คือความเห็นแก่ตัว มันเป็นการบันดาลของกิเลส ซึ่งมาจากความเห็นแก่ตัว, แล้วก็บีบจัจแห่งกิเลส ซึ่งช่วยให้กิเลสลุกลามใหญ่โตกว้างขวาง. ความเห็นแก่ตัวเกิดขึ้นเมื่อไร ก็เกิดกิเลสเป็นโลก เป็นโกรธ เป็นหลง; เห็นแก่ตัวอย่างหนึ่งให้เกิดความโลภ, เห็นแก่ตัวอย่างหนึ่ง ให้เกิดความโกรธ, จะทำลายผู้อื่นทำ เดียว, เห็นแก่ตัวอย่างหนึ่งก็ โง่สงสัย วนเวียนอยู่ด้วยความหลง นั้นแหละ. ความโลภ ความโกรธ ความหลง นั้นมันเป็นสิ่งที่กำลังทำอันตราย ทำอันตรายโลก, มันมาจากความเห็นแก่ตัว.

บัจจแห่งความเห็นแก่ตัว.

บัจจแห่งความเห็นแก่ตัว ก็คือการศึกษาค้นคว้าที่ผิดพลาด, ความเจริญที่ควบคุมไว้ไม่ได้, ช่วยกีดกันให้ดี กีดกันให้ดี. การศึกษาในโลกสมัยนี้ เป็นการศึกษาที่เลวร้าย

ที่สุด, มันเป็นการศึกษาที่แยกตัวออกไปจากศาสนา มันจึงมีแต่การสอนให้ฉลาด ๆ ให้ฉลาด. ในโลกนี้มี โรงเรียนเท่าไร มีมหาวิทยาลัยเท่าไร ทุกแห่งล้วนแต่สอนให้ฉลาด ๆ ฉลาด ๆ. ไม่มีสอนให้ควบคุมความฉลาด, การสอนให้ควบคุมความฉลาดไม่มี, แล้วไม่รู้จะควบคุมกันอย่างไรด้วย มันโง่ถึงขนาดนั้น. เมื่อมันมีแต่ความฉลาด ๆ ฉลาดโดยไม่ควบคุม มันก็เอาความฉลาดไปใช้เพื่อเห็นแก่ตัว มันจึงลึกลับเหลือประมาณ, ความฉลาดเอาไปใช้ในความเห็นแก่ตัว ก็เห็นแก่ตัวอย่างฉลาด จนยากที่จะแก้ไขป้องกัน. การศึกษามันผิดพลาด การศึกษาเป็นบรมโง่ทั้งโลก มีแต่สอนให้ฉลาด, ไม่มีการควบคุมความฉลาด. ฉะนั้นจึงทำไปในทางที่ตรงกันข้าม คือสร้างปัญหายุ่งยากขึ้นมา เป็นความเจริญของความเห็นแก่ตัว, ยิ่งเจริญยิ่งเห็นแก่ตัว, ยิ่งเจริญยิ่งเห็นแก่ตัว, ยิ่งสบายยิ่งเห็นแก่ตัว, ยิ่งรวยยิ่งเห็นแก่ตัว, เห็นแก่ตัวจนยอมฆ่าตัวตายเพื่อเห็นแก่อะไรก็เหลือที่จะกล่าวได้.

การศึกษา มันเลวร้าย ก็มัน มีแต่ให้ความฉลาด ไม่เหมือนกับการศึกษาสมัยก่อน ซึ่งแฝงกันอยู่กับการศาสนา มันมีการศาสนาช่วยควบคุมความฉลาด คนก็ใช้

ความฉลาดไปในทางที่ถูกที่ควร. เทียนี่มันไม่มีส่วนนั้นเขา
 ไปควบคุม แล้วมันเป็นประชาธิปไตยด้วย, มัวเมาประชาธิปไตยกันจนขึ้นสมอง, มันก็เลย ไข้ความเห็นแก่ตัวได้
 ตามความพอใจ, ไข้ความฉลาดได้ตามความพอใจ
 ปัญหามันก็เกิดขึ้นมหาศาล. นี่ คือปัญหาของโลก ที่ยิ่ง
 ฉลาด ยิ่งเห็นแก่ตัว การศึกษาก็มีแต่ให้ความฉลาดอย่างเดียว,
 เราก็ไม่รู้จะไปพูดกับใครที่ไหนให้จัดการศึกษา กระทรวง-
 ศึกษาธิการก็จัดไม่ได้คอก ถ้ารัฐบาลไม่ต้องการ, แม้แต่กระ-
 ทรวงศึกษาธิการก็จัดไม่ได้ ถ้ารัฐบาลเขาไม่ต้องการ, น
 รัฐบาลไหนเขาก็ไม่กล้าต้องการ กลัวจะล้าหลังเขา ก็
 ไปตามกันประเทศใหญ่ ๆ, ประเทศมหาอำนาจที่เขาเอาการ
 ศาสนาออกไปจากการศึกษาว่าดี ๆ ดี ประเทศลูกจอกเหล่านี้ก็
 ตามกันเขา, ก็เอาการศึกษาออกจากการศึกษา มันก็
 เป็นการศึกษาที่ไม่มีอะไรควบคุม โลกกำลังตกอยู่ใน
 ปัญหาย่างนี้ เพราะฉะนั้นขอให้เราช่วยกันมองให้เห็นว่า
 หนทางที่จะทำให้เกิดความเห็นแก่ตัวนั้น มันก็คือการศึกษาที่
 นิยมกันกันนั่นเอง, การศึกษาที่นิยมกันนักหนาในโลก

นั่นเอง คือมูลเหตุแห่งความเห็นแก่ตัวที่เลวร้ายที่สุด,
ยิ่งฉลาดยิ่งเห็นแก่ตัวลึก หนาแน่นไปด้วยความเห็นแก่ตัว.

แล้ว ความหลงที่น่าสงสาร อีกอย่างหนึ่ง ก็คือ
หลงดีหลงชั่ว, ไม่รู้จักที่จะอยู่เหนือดีเหนือชั่ว. คนทุก
คนชอบบวก, ความเป็นบวก *positive positive* นี้ใคร ๆ ก็
ชอบ ใฝ่ฝันกันแต่อย่างนั้น, ให้พรกันเพื่อความเป็นอย่างนั้น,
เมื่อหลงใหลในความเป็นบวกหนักเข้าอย่างนี้ มันก็บ้าเลย มัน
ก็ไม่เห็นแก่ใคร, ไม่เห็นแก่หน้าไหน, เห็นแก่ประโยชน์ของ
ตัว, เห็นแก่ความเป็นบวก. ครั้นความเป็นลบเข้ามาถึง
ก็ร้องไห้ ก็หวาดกลัว ก็ทำอะไรไปผิดๆ, ไม่รู้ธรรมะอัน
สูงสุด คืออยู่เหนือบวกเหนือลบ เหนือบุญเหนือบาป เหนือ
ดีเหนือชั่ว เหนือสุขเหนือทุกข์ คือเหนือทุกอย่าง ไม่รู้จัก
เพราะไม่มีอัมมยตา.

อตัมมยตาที่เราได้บรรยายกันมานักหนาหลายวันมา
แล้ว มันเป็นบันได ส่งเสริมให้ขึ้นไป ๆ ขึ้นไป ๆ จนอยู่
เหนือบวกเหนือลบ เหนือดีเหนือชั่ว เหนือบุญเหนือบาป
เหนือสุขเหนือทุกข์ เหนือได้เหนือเสีย เหนือแพ้เหนือชนะ

เหนือกำไร เหนือขาดทุน เหนือของที่เป็นคู่ ๆ คู่ ๆ ทุกอย่าง
 เลย, มันวิเศษอย่างนั้น. แต่เดี๋ยวนี้มันกลับจมลงไปในเรื่อง
 บวก ๆ บวก, แล้วก็กลัว ๆ กลัว ๆ ที่จะไม่ได้ออย่างนั้น, หวั่น
 วิตกว่าจะสูญเสียไป, หาทางบ้องกันแก้ไขกันจนเลยขนาด
 ถึงกับกบิจะครองโลกเสียคนเดียว. มันหลงความบวกลบ
 หลงความยั่วชวนแห่งอารมณ์, หลงเวทนาที่สนองความต้อง
 การของกิเลส ที่ว่าหลง หลงอย่างนี้.

เป็นทาสของกิเลสด้วยในภายใน, เป็นทาสของ
 อารมณ์ต่าง ๆ ในภายนอก, ในที่สุดมันก็มีแต่ความเป็นทาส.
 จิตใจของคนยุคนั้นมีแต่ความเป็นทาส, ไม่มีความเป็นไท
 คือความเป็นอิสระอยู่เหนืออำนาจของสิ่งที่แวดล้อม มีแต่จะ
 พ่ายแพ้แก่อำนาจของสิ่งแวดล้อม คือหัวเราะร้องไห้หัวเราะ
 ร้องไห้กันไปไม่มีที่สิ้นสุด, เพราะว่าจิตใจมันเห็นแก่ตัว เติม
 ไปด้วยความหวาดกลัวว่าจะไม่ได้ตามที่ตัวต้องการ.

ปัจจุบันโลกแคบ ทำให้เห็นแก่ตัวมากขึ้น.

โลกนี้มันก็แคบเข้ามาเต็มที่แล้ว ไม่กว้างใหญ่
 เหมือนแต่ก่อนแล้ว พุคอย่างนี้บ้าหรือไม่บ้าก็ดู ว่าโลกนี้

แคบเข้ามาทุกทีแล้ว, ไม่กว้างใหญ่เหมือนแต่ก่อนแล้วเมื่อก่อน
 จะไปบุกเบิกต้องใช้เวลาดังเคือน, ต้องลงเรืออ้อมแหลมมะลายู
 ไปเข้าภูเก็จ. เดี่ยวนี้มากินข้าวเช้าที่นี่ แล้วกลับไปกินข้าว
 กลางวันที่ภูเก็จก็ได้, เดี่ยวนี้ คิคคฺคูชิ โลกมันจะแคบหรือกว้าง
 จะไปอเมริกาได้ภายในไม่กี่ชั่วโมง, ก่อนนี้เป็นปีถ้าจะไป
 อเมริกา โลกมันแคบแคบขึ้นมา เพราะว่าการคมนาคม
 ก้าวหน้า. นี้อย่างก่อนไปกรุงเทพฯ เหมือนกับไปเมืองนอก
 เดี่ยวนี้มันเหมือนกับไปเที่ยวหลังบ้าน, ไปกรุงเทพฯ เหมือน
 กับไปเที่ยวหลังบ้านเที่ยวก็กลับมา. นี้ โลกมันแคบอย่างนี้
 เพราะฉะนั้นการกระทบกระทั่งมันก็มากขึ้น ความยั่ววานให้
 เกินพอดีมันก็มากขึ้น, ปัญหาต่างๆ มันก็มากขึ้น เพราะมัน
 เหมือนกับว่าจะกระทบกระทั่งกันเสียเรื่อยไป อยู่จ่อจุมกกันอยู่
 อย่างนี้. ความที่โลกมันแคบเข้าอย่างนี้ มันจึงทำให้เกิด
 เกิดการผิดพลาดในทางที่จะเห็นแก่ตัวเรื่อยไป, มันกลัว
 ที่จะไม่ไต่เปรียบ มันกลัวที่จะไม่ไต่ประโยชน์ข้างตัว มันเห็น
 แก่ตัว มันเป็นการชู้เชื้อให้สะกึ่งหวาดเสียวอยู่เรื่อยไป.

เดี๋ยวนี้มันก็เลยตัวใครตัวมันกันมากขึ้น, ลอง
 ไกร่ครวญดูเถิด ผู้ที่มีอายุมากสัก ๕๐—๖๐ ปีก็พอ เมื่อ ๕๐—

๖๐ ปีก่อนโน้น คนไม่ได้อยู่กันอย่างตัวใครตัวมันมากเหมือน
 เดียวนี้ดอก เดียวนี้มันอยู่กันอย่างมึงก็มึงกูก็กู มันไม่ได้
 ผูกพันรักใคร่ไมตรีอะไรกันเหมือนแต่ก่อน, มันไม่มีความ
 ผูกพันซึ่งกันและกันว่าเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย. สมัยก่อน
 อยู่กันอย่างเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย มันหวังอะไรกันได้มาก,
 มันช่วยค้ำครองกันได้มาก จะไปนอกบ้านนอกเรือนก็เพียงแต่
 จับประตูเรือนไว้ ไปนา, แล้วส่งคนข้างบ้านเรือนเคียงว่า
 ฝากเรือนด้วย ฝากเรือนด้วย เท่านั้นมันพอแล้ว ไม่ต้องใส่
 กุญแจ ฝากเรือนด้วยมันก็พอแล้ว เพราะเขาไม่ได้อยู่กัน
 อย่างตัวใครตัวมัน, เขาอยู่กันอย่างเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย.
 นี้มันมีความสะดวกสบายเท่าไร, เยือกเย็นเท่าไร.

เดี๋ยวนี้มันตัวใครตัวมัน ตัวใครตัวมันเสียทุกสิ่งทุก
 อย่างทุกประการ, เป็นที่น่าหัวเราะเยาะ ถ้าคนป่าสมัยโน้นมา
 เห็นเข้า โธหัวเราะเยาะตาย เพราะว่าคนป่าสมัยโน้นมันก็
 ไม่ได้เห็นแก่ตัวอย่างตัวใครตัวมัน. คนป่าที่เราหาว่าโง่
 ว่าล้าหลังหรือคล้ายสัตว์นั้น มันยังไม่ได้เห็นแก่ตัวเหมือน
 เดียวนี้, มันยังไม่ตัวใครตัวมันดอก มันยังพยายามที่จะ
 สัมพันธ์จะช่วยเหลือจะเกื้อกูลจะอะไรกันต่าง ๆ, แม้แต่สัตว์

เคร์จนาจาน สังเกตดูก็ยังไม่ตัวใครตัวมันมากเหมือนมนุษย์ใน
ปัจจุบันเสียแล้ว.

มนุษย์สมัยปัจจุบันนี้มันมีความเห็นแก่ตัว เป็น
ตัวใครตัวมันมากถึงที่สุด, ขอให้ใคร่ครวญดูให้ถี่ แม้ใน
ครอบครัวก็ยังมีตัวใครตัวมันเสียแล้ว, ในครอบครัว
เดียวกัน บางทีผิวเมียบางคู่มันก็อยู่อย่างตัวใครตัวมันเสียแล้ว,
นี่ความเป็นตัวใครตัวมัน มันมากขึ้นในโลกที่เจริญแล้ว ๆ,
ถึงพวกฝรั่งก็เหมือนกันแหละ มันก็หย่าร้างกันจนเจ้าหน้าที่
จดทะเบียนไม่ไหว, มัน อยู่อย่างที่ว่าไม่มีธรรมะ ไม่มี
ความรักผู้อื่น ไม่เห็นแก่ความอยู่เหนือกิเลส, มันมีแต่
อยู่ใต้กิเลส เอาตามชอบใจตัวของตัว โลกมันก็เป็นอย่างนี้.

ถ้ามีความรู้ทางอตัมมยตากันเสียบ้าง มันไม่เป็น
อย่างนี้ดอก มัน จะรู้ว่าจะอยู่กันอย่างไร, ควรจะอยู่กัน
อย่างไร, มีสติที่จะบังคับสิ่งที่มาหลอกมาล่อมายั่วให้เห็น
แก่ตัว, ไม่ให้เห็นแก่ตัว จะเห็นแก่ผู้อื่นไว้เรื่อยไป. ความ
รู้ของอตัมมยตามันคืออย่างนี้.

เดี๋ยวนี้เรามีประชาธิปไตยแห่งความเห็นแก่ตัว, ประชาธิปไตยแห่งความเห็นแก่ตัว, ประชาธิปไตยที่ว่าเพื่อประชาชน โดยประชาชน ของประชาชนนั้นแหละ ประชาธิปไตยแห่งความเห็นแก่ตัว; เพราะประชาชนนั้นมันเห็นแก่ตัว, แล้วประชาธิปไตยมันก็เป็นประชาธิปไตยของผู้เห็นแก่ตัว, ราษฎรที่เลือกผู้แทนก็เห็นแก่ตัว, เขาจ้างแล้วเห็นแก่ตัว, แล้วผู้ที่สมัครมาเป็นผู้แทนมันก็เห็นแก่ตัว, เห็นแก่ตัวมาสมัครเป็นผู้แทนให้เขาเลือก, แล้วบอกเราว่าเขาจะไปควบคุมรัฐมนตรี. เขาเป็นผู้แทนแล้วเขาจะไปควบคุมรัฐมนตรี, พอเขาได้เป็นผู้แทนแล้วเขาไปแย่งกันเป็นรัฐมนตรี, คูชิ ปากเขาว่าจะไปควบคุมรัฐมนตรีนะ. พอได้เป็นผู้แทนแล้ว เขายากเป็นรัฐมนตรีเสียเอง ก็แย่งกันจะเป็นรัฐมนตรี จนทะเลาะกัน.

เมื่อผู้แทนเห็นแก่ตัวไปตั้งสภาก็เป็นสภาแห่งความเห็นแก่ตัว มันก็พัวพันกันด้วยความเห็นแก่ตัวไม่มีที่สิ้นสุด, ถ้าสภาเห็นแก่ตัว ตั้งรัฐบาลขึ้นมา ก็เป็นรัฐบาลที่เห็นแก่ตัว, ไม่มีใครเหลือสักคนที่ไม่เห็นแก่ตัว นับตั้งแต่ประชาชนผู้เลือก, นี้ ประชาธิปไตยแห่งความเห็นแก่ตัว

กำลังครองโลก มันก็ไม่มีความถูกต้อง. นี่โทษของ
 การที่ไม่มีอดัมมยตา ไม่มีสติควบคุมจิตใจ มิให้ถูกปรุงแต่ง
 ด้วยกิเลสตัณหาความโง่เขลาหรือว่าเหตุบังจัญภายนอก มีเงิน-
 ทองเป็นต้น. ถ้ามีอดัมมยตา เราจะมีประชาธิปไตยที่
 ดีเลิศ ประเสริฐ, ประชาธิปไตยของธรรมชาติ ธัมมิกประชา-
 ธิปไตย ธัมมิกสังคมนิยมนี้มันจะช่วยโลกได้.

เอาละ, นี้เรียกว่าแสดงอานิสงส์ของอดัมมยตา เพื่อ
 ประโยชน์แก่คนในยุคปรมาณู พอสมควรแก่เวลาแล้ว เพราะ
 ว่าฝนมันจะมาแล้ว ฝนมันกำลังคุกคามอยู่นี้ เรื่องยังไม่จบ
 ก็ต้องจบอยู่ดี. เพราะฉะนั้นขอให้ท่านทั้งหลายช่วยกำหนด
 จกจำไว้ให้ดีๆ ว่า อดัมมยตาจะช่วยแก้ปัญหาของมนุษย์
 แห่งยุคปรมาณูได้อย่างไร, ใคอย่างไร.

วันนี้พูดไม่ได้แล้ว เพราะฝนมันจะมาแล้ว ก็ต้องขอ
 ยุติการบรรยาย ให้พระคุณเจ้าทั้งหลายรีบสวดบทพระธรรม
 เสียโดยเร็ว ต่อไปในกาลบัดนี้.

อันลัทธินานานำเวียนหัว
จงถอนตัวออกมาเสียให้ห่าง
เรื่องพระเจ้า เรื่องสวรรค์ นั้นเหมือนยาง
เป็นตัวเหนียว กั้นทาง ดวงวิญญาน

เป็นกรงทอง จงจำ จำกัดเขต
นำทุเรศ กลับรัก เป็นหลักฐาน
ความหลุดพ้น ใช้อ้อย เช่นอ้อยตาล
ทั้งไม้ลาน ตาพราราว เพชรพลอย

รสสวรรค์ นั้นเสพติด พิชฌมัง
ถูกกักขัง ก็ไม่รู้ เหมือนปู้หอย
อยู่แต่รู้ มิได้รู้ เรื่องนกกน้อย
ที่บินลอย เวหา ว่าปานใด

อย่ามัวเวลา เมามบุญ ว่าอุ้นจิต
จะกลายเป็น ยาพิษ ขึ้นก็ได้
ถ้าหลงติด จิตยึด ตะพึดไป
เป็นตอ้งได้ แบกยัน ตัวสั้นเทียว.

“สิริวิยาส”

อันลัทธิ นานา นำเวียนหัว
จงถอนตัว ออกมา เสียให้ห่าง
เรื่องพระเจ้า เรื่องสวรรค์ นั้นเหมือนยาง
เป็นตัวเหนียว กั้นทาง ดวงวิญญาณ

เป็นกรงทอง จองจำ จำกัดเขต
น้ำทุเรศ กลับริก เป็นหลักฐาน
ความหลุดพ้น ไซ่อร่อย เช่นอ้อยตาล
ทิ้งไม้ลาน ตาพราว ราวเพชรพลอย

รสสวรรค์ นั้นเสพติด พิษฉม้าง
ถูกกักขัง ก็ไม่รู้ เหมือนปุ๋ย
อยู่แต่รู้ มิได้รู้ เรื่องนกน้อย
ที่บินลอย เวหา ว่าปานใด

อย่ามัวเวลา เมามุญ ว่าอุ่ฉจิต
จะกลายเป็น ยาพิษ ชื่นก็ได้
ถ้าหลงติด จิตยึด ตะพืดไป
เป็นตอ้งได้ แบกยัน ตัวสั้นเทียว.

“สรีรียาส”

๕ ๖ ๕

รายชื่อนั่งชื่อ ชุดหม่นลือ

เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
พระพุทธศตวรรษกาลอน	๔	๒๔. นิวรณ์		๒	๔๒. อตัมมยตา กับ สันติภาพ	๑	
การศึกษาคืออะไร?	๑	๒๕. วันครุ		๑	๔๓. พระรัตนตรัย		
การทำงานคืออะไร?	๑	๒๖. แผ่นดินทองต้องสร้างด้วย			ที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก	๑	
ทรัพย์สินสมบัติคืออะไร?	๑	แผ่นดินธรรม		๑	๔๔. การพัฒนาชีวิตโดยพระ-		
สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตสำหรับมนุษย์	๑	๒๗. เมื่อพอใจในหน้าที่ ที่กำลัง			ไตรลักษณ์จัดเป็นอตัมมโย	๑	
ปัญหาที่เกิดจากการศึกษา		กระทำ ก็มีสวรรค์อยู่ ณ			๔๕. ปาฏิหาริย์แห่งอตัมมยตา	๑	
ไม่สมบูรณ์แบบ	๑	ตนเอง. เมื่อไม่รู้จักตัวเอง			๔๖. สหยาธรรมของอตัมมยตา		
ปวราณา และธรรมะ		ก็ไม่ว่าตนควรจะมีหน้าที่			และ อตัมมยตากับปัญหา		
ในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา	๑	อะไร		๑	ของมนุษย์ยุคปรมาณู	๑	
ชาติในปัจจุบันสภาพ	๑	๒๘. ความเป็นพระอรหันต์		๑	๔๗. พระพุทธเจ้าที่ท่านยังไม่รู้จัก		
ทางออกที่ ๓ แห่งยุค		๒๙. ธรรมะคุ้มครองโลก		๑	และ อุดมคติของความ		
ปัจจุบัน	๑	๓๐. กุศของชีวิต กับ เสน่ห์			เป็นแพทย์	๑	
การบวชคืออะไร?	๑	ของกุศ		๑	๔๘. การเห็นพระพุทธรเจ้า		
ศาสนาคืออะไร?	๑	๓๑. กระแสแห่งชีวิตเป็นสิ่งที่			พระองค์จริง และ		
ตัวตนคืออะไร?	๑	ต้องรู้จัก		๑	พระพุทธรเจ้ามีอยู่ใน		
อานาปานสติภาวนา	๑	๓๒. สิ่งแรกที่จะต้องรู้จักนั้น			ทุกหนทุกแห่ง	๑	
ธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้อง		คือความทุกข์		๑			
ศึกษาทางชนิดมีตัวตนและ		๓๓. การหมดความเห็นแก่ตัว					
ไม่มีตัวตน	๑	คือหมดทุกข์		๑			
คุณพระไม่ตาย	๑	๓๔. ชีวิต คือขันธทั้งห้า					
คุณพระไม่ตายและ		มิใช่ตัวตน		๑			
เกิดมาทำไม?	๑	๓๕. อตัมมยตาภา		๑			
ความรักดี	๑	๓๖. อตัมมยตาประยุกต์		๑			
เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า		๓๗. อตัมมยตาใช้หย่าอะไร					
"พระเจ้า"	๑	ได้บ้าง		๑			
ครูคือผู้ทำหน้าที่สร้างโลก	๑	๓๘. เด็กจะเป็นผู้สร้างโลก					
การทำวัตรตามแบบ		ในอนาคต		๑			
โบราณ	๑	๓๙. คู่มืออานาปานสติภาวนา					
ประมวลปรมัตถธรรม		อย่างสมบูรณ์แบบ		๑			
ที่คนธรรมดาควรทราบ	๑	๔๐. การใช้อานาปานสติให้เป็น					
โลกอื่น	๑	ประโยชน์ในบ้านเรือน		๑			
ความเกิดแห่งทุกข์ และ		๔๑. บทช่วยจำสำหรับเรื่อง					
ความไม่เกิดแห่งทุกข์	๑	อตัมมยตา		๑			

สหายธรรมของอติมมยตา

และ

อติมมยตากับปัญหาของมนุษย์ยุคปรมาณู

สหายธรรมของอติมมยตา

บุคคลผู้บรรลुอติมมยตา ชื่อว่าเป็นอติมมโย,
สหายของอติมมยตามีอีกมาก จะยกมา ๘ คำ :-
อนิจจตา, ทุกขตา, อนัตตตา, ธัมมปฏิทิตตา,
ธัมมนิยามตา, อิทัปปัจจยตา, สุตญญตา, ทถาตา,
ที่เป็นปัจจย, เป็นไวพจน์, เป็นธัมมสโมธาน.
ผู้มีอติมมยตามีชื่ออื่น ๆ อีก : เกพลี, อทโส, ทาทิ, ปารคู,
พาหิตะปาโป, สุกโต.

ปัญหาของมนุษย์ยุคปรมาณู

ยุคปรมาณูมีปัญหามากต้องมือติมมยตาช่วย
ความเห็นแก่ตัวเป็นมูลเหตุของปัญหา
ปัจจยแห่งความเห็นแก่ตัวคือการศึกษาที่ผิดพลาด
โลกแคบ ทำให้เห็นแก่ตัวมากขึ้น